

Konsultavimo ir rekomendacijų parengimo paslaugos, skirtos administruoti Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai

Užduoties Nr. 10 „Rekomendacijos
dėl Lietuvos kaimo tinklo ir jo
sekretoriato veiklos tobulinimo“
ataskaita

2019 m. liepos 10 d.
(red. 2019 m. rugsėjo 11 d.)

TURINYS

Santrumpos	3
1. Užduoties tikslas ir metodika	4
2. Tinklaveika: kas tai ir kokia jos pridėtinė vertė, įgyvendinant žemės ūkio ir kaimo plėtros politiką?.....	4
3. Kaimo tinklo veiklos reglamentavimas: esama situacija ir numatomi pokyčiai po 2020 metų ...	6
4. LKT organizacinės struktūros, funkcijų ir išteklių palyginimas su kitų ES šalių NKT	9
5. LKT veiklų efektyvumo analizė.....	24
6. Išvados ir rekomendacijos.....	31
Literatūros sąrašas.....	36

SANTRUMPOS

AM – Aplinkos ministerija

BŽŪP – Bendroji žemės ūkio politika

EIM – Ekonomikos ir inovacijų ministerija

EIP – Europos inovacijų partnerystė

EK – Europos Komisija

EKPT – Europos kaimo plėtros tinklas

ES BJRS – Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija

ES – Europos Sąjunga

EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

EŽŪGF – Europos žemės ūkio garantijų fondas

KPP – Kaimo plėtros programa

LKT – Lietuvos kaimo tinklas

NKT – Nacionalinis kaimo tinklas

NKTS – Nacionalinio kaimo tinklo sekretoriatas

NMA – Nacionalinė mokėjimo agentūra

ŠMSM – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

VAT – Valstybinė augalininkystės tarnyba

VMVT – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

VPS – Vietos plėtros strategija

VVG – Vietos veiklos grupė

ŽŪŽIS – žemės ūkio žinių ir inovacijų sistema

ŽŪM – Žemės ūkio ministerija

1. UŽDUOTIES TIKSLAS IR METODIKA

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP) lėšomis, 54 straipsnyje ES šalims buvo nustatytas reikalavimas įsteigti nacionalinius kaimo tinklus (angl. *National Rural Networks*). Šių tinklų tikslas – skatinti kaimo plėtros dalyvių partnerystę, keitimąsi informacija, žiniomis, gerąja perduotina praktika, ugdyti vietos iniciatyvas. ES šalyse veikia gana skirtingi nacionaliniai kaimo tinklai (toliau – NKT) tiek struktūros, tiek veiklų sričių bei apimčių požiūriu. Lietuvos kaimo tinklas (toliau – LKT) buvo įsteigtas 2008 m. Šiuo metu LKT – tai organizacinė struktūra, vienijanti daugiau kaip 300 kaimo plėtros procesuose dalyvaujančių su žemės, maisto, miškų ūkiais ir kaimo plėtra susijusių valstybės ir vietos savivaldos institucijų, įstaigų ir viešųjų juridinių asmenų. Atlikti vertinimai (2014, 2018, 2019) rodo, kad LKT susiduria su tam tikromis veiklos problemomis, kurias daugiausiai lemia nepakankami administraciniai resursai, o pati tinklaveika nėra intensyvi, todėl jos pridėtinė vertė tobulinant kaimo plėtros programos (toliau – KPP) įgyvendinimą ir valdymą yra ribota¹. Atsižvelgiant į tai, pagrindinis šios **užduoties tikslas** buvo pateikti rekomendacijas dėl LKT struktūros, veiklos krypčių ir jų įgyvendinimo instrumentų tobulinimo laikotarpiui po 2020 metų. Rekomendacijos pagrįstos LKT ir jo sekretoriato veiklos analize bei kitų ES šalių patirtimi, administruojant NKT 2014–2020 m. programiniu laikotarpiu (4-5 ataskaitos skyriai). LKT veiklos efektyvumo analizė atlikta vadovaujantis EK vertinimo pagalbos tarnybos parengtose nacionalinių kaimo tinklų vertinimo gairėse pasiūlyta *tinklo funkcinės analizės prieiga*, t. y. buvo vertinta LKT sekretariatui priskirtos funkcijos, išteklių, veiklos intensyvumas, taikomos įgyvendinimo priemonės (jų sąnaudos) ir jų nauda, siekiant privalomų NKT tikslų. Pagrindiniai metodai, kurie buvo taikyti: planavimo dokumentų peržiūra, administracinių dokumentų (protokolų, veiklos ataskaitų) analizė, stebėsenos duomenų analizė, funkcijų analizė, interviu, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimo 2014–2018 metais vertinimo metu atliktos LKT narių el. apklausos rezultatai, Latvijos, Slovakijos, Slovėnijos ir Čekijos NKT sekretariatų el. apklausa, lyginamoji užsienio šalių analizė, antrinių šaltinių analizė. Rengiant rekomendacijas dėl LKT veiklos po 2020 metų taip pat buvo atsižvelgta į Europos Komisijos siūlomus NKT reglamentavimo pokyčius naujuoju finansiniu laikotarpiu (3 skyrius).

2. TINKLAVEIKA: KAS TAI IR KOKIA JOS PRIDĖTINĖ VERTĖ, ĮGYVENDINANT ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS POLITIKĄ?

Labiausiai paplitęs politikos tinklų sąvokos apibrėžimas priskiriamas vokiečių politologei T. Borzel, kuri pasiūlė **politikos tinklą suvokti kaip sąlygiškai stabilius, nehierarchinius santykius tarp tarpusavyje susijusių, bet skirtingų veikėjų, kuriuos vienija bendras interesas formuojamos politikos atžvilgiu.**² Tinkle veikėjai mainosi turimais ištekliais, kad būtų pasiekta bendrų tikslų, pripažįstant, kad bendradarbiavimas yra tinkamiausias būdas tai užtikrinti. **Esminė tinklų funkcija – gebėjimas savanoriškai ir sutartinai siekti bendradarbiavimo ne hierarchinių santykių lygmeniu.** Reikia pažymėti, jog ne patys tinklai savaime yra svarbūs, tačiau informacijos ir bendradarbiavimo srautas juose, t. y. **tinklaveika**. Remiantis Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 m. veiksmų programa, kaimo tinklaveika – tai idėjų, informacijos, žinių, praktikos ir patirties, išteklių

¹ Nacionalinio kaimo tinklo veiklos problemos 2007-2013 m. ir veiklos tobulinimo kryptys po 2013 m., 2014; Lietuvos kaimo tinklo vykdomos veiklos savianalizė, 2018; Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimo 2014–2018 metais vertinimo ataskaita, 2019.

² Börzel, Tanja A. „What's So Special About Policy Networks? - An Exploration of the Concept and Its Usefulness in Studying European Governance“, 1997.

dalijimosi procesas, vykstantis tarp kaimo plėtros dalyvių, siekiančių bendro intereso sukurti kaimo plėtros pridėtinę vertę.³ Pripažįstama, kad didžiausia tinklaveikos nauda yra socialinio kapitalo kūrimas ir stiprinimas. Remiantis socialinio kapitalo teorijos pradininku R. D. Putnam, socialinis kapitalas ir socialiniai tinklai skatina dalyvavimo kultūrą, geresnį valdymą ir pasitikėjimą bendrai priimtais sprendimais⁴. Analizuojant NKT pridėtinę vertę, įgyvendinant žemės ūkio ir kaimo plėtros politiką, **galima išskirti šias tinklaveikos naudas (pridėtinę vertę):**

- Socialinio kapitalo kūrimą kaimo vietovėse;
- Patirties, žinių, inovacijų ir idėjų dalinimąsi ir, atitinkamai, novatoriškesnius ir kokybiškesnius kaimo plėtros projektus;
- Kaimo plėtros programų turinio ir valdymo gerinimą per platų suinteresuotųjų šalių įtraukimą į politikos formavimą ir įgyvendinimą;
- Lankstesnes kylančių kaimo plėtros politikos ar programos įgyvendinimo problemų sprendimo galimybes, greitesnį konsensuso pasiekimą ir priimtų sprendimų legitimizavimą.

Šią naudą galima gauti tik tokiu atveju, jei NKT nariai aktyviai bendradarbiauja, dalijasi savo žiniomis ir yra įgalinti prisidėti prie sprendimo priėmimo proceso. Tuomet galima tikėtis, kad tinklaveika paskatins politikos tobulinimą ir geresnį valdymą. Svarbus yra ne tik tinklo narių įtraukimas į sprendimų priėmimo procesą (per konsultacijas, dalyvavimą darbo grupėse ar Stebėsenos komitetą), tačiau ir jų gebėjimų dalyvauti šiame procese stiprinimas, tinklaveikos proceso palaikymas bei skatinimas iš kaimo plėtros politikos formuotojų ir sprendimų priėmėjų pusės. Nagrinėjant nacionalinį kaimo tinklą kaip pasiteisinusį kaimo plėtros politikos įrankį Europos kaimo plėtros tinklas (toliau – EKPT) **išskiria 6 pagrindinius sėkmingos tinklaveikos elementus:**

- **Veiksmingą suinteresuotų grupių įtraukimą:** veiksmingas suinteresuotų subjektų įtraukimas į tinklaveiką leidžia dalintis tiek plačiai prieinama, tiek specifine informacija.
- **Bendro suvokimo apie kaimo plėtros politiką kūrimą:** tinklas yra ideali vieta plėtoti bendrą supratimą tarp skirtingų kaimo plėtros dalyvių. Tam tikrais atvejais tinklas tampa vienintele platforma šių dalyvių bendradarbiavimui.
- **Gerosios patirties pavyzdžių rinkimą, analizę ir sklaidą:** pavyzdžiai, parodantys, kokios idėjos ir metodai sėkmingai veikė, kitiems tinklo nariams suteikia galimybę identifikuoti veiksmus, kurie galėtų atnešti sėkmę jų atveju.
- **Aktualios patirties ir praktinių žinių mainus tarp kaimo plėtros dalyvių ir suinteresuotų grupių:** keitimasis kitomis aktualios patirties ir suvokimo formomis tinkle yra toks pats svarbus kaip ir keitimasis gerąja patirtimi.
- **Gebėjimų ugdymą ir mokymus:** dalinimosi gerąja patirtimi ir praktinėmis žiniomis metu įgyjamos žinios papildomos organizuojant mokymus tinklo nariams. Šie mokymai yra pritaikomi specifiniams skirtingų tinklo narių grupių poreikiams.
- **Bendradarbiavimą, ypatingą dėmesį skiriant bendradarbiavimo tarp vietos veiklų grupių (toliau – VVG) skatinimui:** aukščiau išvardinti 5 tinklaveikos elementai padidina tinklo narių pasitikėjimą savimi, kompetenciją ir skatina bendradarbiauti su kitais nariais ar suinteresuotomis grupėmis. Taip tinklas sudaro galimybę tinklo nariams sutikti potencialius partnerius, aptarti bendras idėjas ir vystyti bendradarbiavimo projektus.⁵

³ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. 3D-696 „Dėl Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 metų veiksmų programos patvirtinimo“.

⁴ Putnam, Robert D. Social Capital: Measurement and Consequences, 2001.

⁵ The European Network for Rural Development, „EU Rural Review 14 Networks and Networking in Rural Development Policy“, 2012.

3. KAIMO TINKLO VEIKLOS REGLAMENTAVIMAS: ESAMA SITUACIJA IR NUMATOMI POKYČIAI PO 2020 METŲ

NKT yra EŽŪFKP įgyvendinimo instrumentas, kuris buvo pradėtas naudoti nuo 2007 m. Iki tol tinklaveika buvo sietina išskirtinai su LEADER priemonės taikymu. 2007–2013 m. programiniu laikotarpiu per NKT veiklą buvo siekiama aktyvinti suinteresuotas šalis dalyvauti kaimo plėtros politikos įgyvendinime, informuoti plačiąją visuomenę ir potencialius paramos gavėjus apie kaimo politiką bei skatinti žemės ūkio inovacijas. NKT veikla 2014–2020 m. iš esmės tęsia ankstesniu programiniu laikotarpiu suformuotą bendradarbiavimo sistemą. Reglamento (ES) Nr. 1305/2013⁶ 54 str. 2 dalyje yra nustatyti privalomi NKT tikslai, o 3 dalyje – privalomos NKT veiklos, kurios turi būti įtrauktos į NKT veiklos programą. Lyginant skirtingų šioje Užduotyje plačiau analizuojamų ES šalių NKT⁷ tikslus matyti, kad **didžioji dalis nagrinėjamų šalių** (Čekija, Estija, Slovakija, Slovėnija) **apsiribojo privalomais Reglamente (ES) Nr. 1305/2013 nustatytais tikslais ir veiklomis** ir tik dvi šalys (Latvija ir Lietuva) išplėtė NKT veiklą (žr. 1 lentelę) specialiais nacionaliniais tikslais. Latvijos NKT numatytas vienas papildomas tikslas, skirtas kaimo verslų ir ekonomikos efektyvumo skatinimui, o LKT nustatytas papildomas tikslas dėl tarptautinio bendradarbiavimo skatinimo, siekiant ES Baltijos jūros regiono strategijos politinės srities „Bioekonomika“ tikslų. Be to, Lietuvos kaimo tinklo tikslas dėl inovacijų skatinimo yra apibrėžtas plačiau nei nustatyta Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 54 str., t. y. numatytas paramos teikimas Europos inovacijų partnerystės (toliau – EIP) veiklos grupėms.

1 lentelė. 2014–2020 m. programiniu laikotarpiu veikiančių NKT tikslų palyginimas tarp skirtingų ES šalių.

TIKSLAI		LIETUVA	ČEKIJA	ESTIJA	LATVIJA	SLOVAKIJA	SLOVĖNIJA
PRIVALOMI	Skatinti aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą įgyvendinant kaimo plėtrą	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Pagerinti kaimo plėtros programų įgyvendinimo kokybę	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Informuoti plačiąją visuomenę ir galimus paramos gavėjus apie kaimo plėtros politiką ir finansavimo galimybes	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Skatinti inovacijas žemės ūkyje, maisto gamyboje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse	✓	✓	✓	✓	✓	✓
PAPILDOMI	Prisidėti prie ES Baltijos jūros regiono strategijos politinės srities „Bioekonomika“ įgyvendinimo – bendradarbiauti su Baltijos jūros regiono šalių	✓					

⁶ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 1305/2013).

⁷ Pagal Užduoties reikalavimus be Lietuvos kaimo tinklo taip pat analizuojami Čekijos, Estijos, Latvijos, Slovakijos ir Slovėnijos tinklai. Užsienio šalys analizei parinktos atsižvelgiant į panašų kaip Lietuvos šalies dydį, vienodą narystės ES trukmę, ir panašų šaliai skiriamą ES fondų kaimo plėtrai biudžetą.

TIKSLAI		LIETUVA	ČEKIJA	ESTIJA	LATVIJA	SLOVAKIJA	SLOVĖNIJA
	valdymo institucijomis / Tinklu dėl efektyvesnio ES BJRS įgyvendinimo per nacionalines kaimo plėtros programas ir siekti veiklų suderinamumo						
	Kaimo verslų (startuolių) ir ekonomikos efektyvumo skatinimas				✓		

Šaltinis: Europos kaimo plėtros tinklo duomenys.

Prasidėjus diskusijoms dėl naujojo 2021–2027 m. programinio laikotarpio, 2018 m. birželio 1 d. Europos Komisija (toliau – EK) paskelbė teisės aktų pasiūlymus dėl Bendros žemės ūkio politikos (toliau – BŽŪP) po 2020 metų. Reglamento, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal BŽŪP strateginių planų, finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (toliau – EŽŪGF) ir iš EŽŪFKP, rėmimo taisyklės ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, projektas (toliau – BŽŪP strateginių planų reglamento projektas) apima Europos ir nacionalinių BŽŪP tinklų reglamentavimą. **Vienas svarbiausių pokyčių, siūlomų naujame programiniame laikotarpyje, yra tinklaveikos kaip valdymo ir bendradarbiavimo metodo išplėtimas į pirmąjį BŽŪP ramstį**, o tai reiškia, kad plečiasi ir intervencijų ratas, ir gerokai didėja bendras programų biudžetas. Kaip nurodo Europos kaimo plėtros tinklas⁸, BŽŪP tinklai turės prisidėti prie maždaug šešis kartus didesnės apimties biudžeto programų įgyvendinimo tobulinimo nei ligi šiol. Kita vertus, **ES finansavimas techninei paramai, kurios lėšomis bus finansuojami ir BŽŪP tinklai, mažėja**. Reglamento projekte numatyta, kad techninė parama bus finansuojama tik iš EŽŪFKP ir bus išlaikomas dabartiniu laikotarpiu taikomas didžiausių galimų asignavimų limitas – 4 proc. nuo visų EŽŪFKP lėšų, tačiau bendra EŽŪFKP skiriama suma Lietuvai 2021–2027 m. laikotarpiu mažėja 15 proc.⁹ Mažėjant ES finansavimo daliai, svarbu peržiūrėti techninės paramos lėšomis finansuojamų veiklų tikslumą ir didinti efektyvumą. Dėl tinklaveikos išplėtimo į pirmąjį BŽŪP ramstį taip pat **didėja** ir suinteresuotųjų šalių skaičius bei, atitinkamai, **potencialių tinklaveikos dalyvių ratas**. Pavyzdžiui, narystė BŽŪP tinkle taps aktualesnė tokioms organizacijoms kaip Lietuvos pieno gamintojų asociacija bei Lietuvos grūdų augintojų asociacija, kurios šiuo metu nėra LKT narės ir nuo 2018 m. nutraukė narystę LR Žemės ūkio rūmų asociacijoje, tad nėra atstovaujamos ir per skėtinę organizaciją. Be to, 2021–2027 m. BŽŪP intervencijos labiau koncentruojamos į aplinkosauginius ir klimato kaitos aspektus. Numatyta, kad ne mažiau kaip 30 proc. antrojo BŽŪP ramsčio lėšų turi būti skirta aplinkosauginėms intervencijoms. Todėl į tinklaveiką naudingai galėtų ir turėtų įsijungti aplinkosauginės organizacijos, o klimato kaitos ir agrarinės aplinkosaugos temai gali būti naudinga suformuoti ir atskirą BŽŪP tinklo teminę darbo grupę. Reglamento projekto 113 str. taip pat numatyta, kad į tinklaveiką turi būti įtrauktos ne tik žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje veikiančios organizacijos, tačiau ir konsultantai, tyrėjai ir kiti inovacijų, susijusių su žemės ūkio ir kaimo plėtros sritimi, sistemos dalyviai. Kitaip tariant, numatomos aiškesnės BŽŪP tinklo sąsajos su žemės ūkio žinių ir inovacijų sistema (toliau – ŽŪŽIS), o tinklas matomas kaip papildoma platforma, kuri gali padėti žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyviams reguliariai keistis žiniomis, skatinti inovacijų diegimą ir veiklos išlaidų mažinimą.

Kitas pokytis yra susijęs su išplėstomis tinklo veiklomis ir platesniu tinklo įtraukimu į BŽŪP politikos formavimą ir įgyvendinimą. Lentelėje Nr. 2 yra pateiktas NKT tikslų ir veiklų reglamentavimo palyginimas dabartiniu ir naujuoju laikotarpiu. Matyti, kad **naujajame**

⁸ European Network for Rural Development. Networking and the new CAP // EU rural review No 27: Networking, April 2019.

⁹ <http://capreform.eu/member-state-cap-allocations-and-progress-on-the-mff/>

programiniame laikotarpyje pagrindiniu tinklaveikos tikslu išlieka aktyvesnio suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimo skatinimas. Taip pat numatyta, kad vienas iš BŽŪP tinklo tikslų bus padėti valstybių narių administracijoms įgyvendinti BŽŪP strateginius planus ir pereiti prie veiklos rezultatais grindžiamo įgyvendinimo modelio (angl. *performance based delivery model*). Ankstesnių programinių laikotarpių patirtis rodo, kad tinklaveikos išplėtimas iš LEADER metodo į BŽŪP antrąją ramstį 2007–2013 m. laikotarpyje pareikalavo laiko, išteklių ir gebėjimų sustiprinimo. Pokyčiai, kurie numatomi po 2020 m., yra dar radikalesni, nes tinklaveika išplečiama ne tik į pirmąjį BŽŪP ramstį, tačiau yra keičiamas visos BŽŪP politikos įgyvendinimo principas, t. y. nuo detalių finansavimo taisyklių bei procedūrų reglamentavimo ir atitikties joms užtikrinimo yra pereinama prie veiklos rezultatais grindžiamo politikos įgyvendinimo modelio.¹⁰ Žinios, supratimas ir gebėjimai suderinti skirtingas intervencijas, siekiant bendrų BŽŪP tikslų, bus svarbi naujų tinklų funkcija, todėl **ruošiantis naujam programavimo laikotarpiui yra ypač svarbu sustiprinti tinklo administracinius gebėjimus vykdyti esamas ir naujai numatomas funkcijas**. Kitos naujos BŽŪP tinklų veiklos bus susijusios su indėliu į BŽŪP tobulinimą ir ateities BŽŪP strateginių planų rengimą, tarpusavio mokymosi (angl. *peer to peer learning*) skatinimą, sąsajų su kitomis ES finansuojamomis strategijomis ir tinklais identifikavimą bei gerinimą.

2 lentelė. Tinklų tikslai ir veiklos 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. laikotarpiais.

TINKLAVEIKOS TIKSLAI	2014-2020 M. NKT VEIKLOS*	2021-2027 M. NUMATOMOS BŽŪP TINKLŲ VEIKLOS
Suinteresuotų šalių įsitraukimo į politikos formavimo ir įgyvendinimo procesus skatinimas, tarpusavio mokymosi sąlygų sudarymas (apibendrinta pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 54 str. 2 (a) punktą ir BŽŪP strateginių planų reglamento projekto 113 str. 3 (a) ir (c) punktus)	Dalyvavimas EKPT veikloje ir prisidėjimas prie jos	Dalyvavimas Europos BŽŪP tinklo veikloje ir prisidėjimas prie jos
	Veiklos, susijusios su VVG skirtu mokymu ir bendradarbiavimu Tinkle, organizavimas	Remti VVG arba panašių vietos bendradarbiavimo struktūrų bendradarbiavimo projektus, įskaitant tarpvalstybinį bendradarbiavimą
		Platformų, kurios padėtų suinteresuotosioms šalims lengviau keistis patirtimi ir mokytis vieniems iš kitų, kūrimas ir mainai su trečiųjų valstybių Tinklais Ryšų su kitomis Sąjungos finansuojamomis strategijomis ar Tinklais kūrimas
Programų (KPP / BŽŪP strateginio plano) įgyvendinimo kokybės gerinimas (apibendrinta pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 54 str. 2 (b) punktą ir BŽŪP strateginių planų reglamento projekto 113 str. 3 (b) ir (c) punktus)	Palankesnių sąlygų kaimo plėtros suinteresuotųjų subjektų teminių ir analizės duomenų keitimaisi sudarymas, keitimasis jais ir jų sklaida	Valstybių narių administracijų ir kitų subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant BŽŪP strateginius planus, administracinių gebėjimų stiprinimas, įskaitant stebėsenos ir vertinimo proceso pajėgumų stiprinimą
		Indėlis į tolesnį BŽŪP tobulinimą ir pagalba rengiant sekantį BŽŪP strateginį planą finansiniam laikotarpiui po 2027 m.
		Informacijos, įskaitant statistinių duomenų ir administracinės informacijos, rinkimas ir žemės ūkio srities ir kaimo vietovių pokyčių analizė
Informacijos apie finansavimą ir programų rezultatus sklaida (apibendrinta pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 54 str. 2 (c)	Komunikacijos plano, įskaitant su vadovaujančiųjų institucijų pritarimu vykdomos su kaimo plėtros programa susijusios viešinimo ir informavimo veiklos ir plačiau	Informacijos apie veiksmus, kurie remiami pagal BŽŪP strateginius planus, rinkimas, analizė ir sklaida

¹⁰ Ten pat.

TINKLAVEIKOS TIKSLAI	2014-2020 M. NKT VEIKLOS*	2021-2027 M. NUMATOMOS BŽŪP TINKLŲ VEIKLOS
punktą BŽŪP strateginių planų reglamento projekto 113 str. 3 (f) punktą)	visuomenei skirtos informavimo ir komunikacijos veiklos, įgyvendinimas	
	Stebėsenos ir vertinimo rezultatų rinkimas bei sklaida	
	Projektų, apimančių visus kaimo plėtros programų prioritetus, gerosios patirties pavyzdžių rinkimas	Rinkti ir skleisti gerosios patirties pavyzdžius
Inovacijų skatinimas (apibendrinta pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 54 str. 2 (d) punktą ir BŽŪP strateginių planų reglamento projekto 113 str. 3 (d) punktą)	Veiklos, susijusios su konsultantams skirtu bendradarbiavimu Tinkle, organizavimas ir paramos inovacijų paslaugoms teikimas	Informacijos rinkimas ir tinklaveikos skatinimas tarp kitų finansuojamų bendradarbiavimo struktūrų ir projektų (pavyzdžiui, VVG, EIP veiklos grupių)

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis pagrindiniais NKT ir BŽŪP tinklų veiklą reglamentuojančiais ES teisės aktais ir jų projektais.

* Kaimo tinklo veiklos prisideda prie kelių tinklaveikos tikslų. Pavyzdžiui, gerosios patirties pavyzdžių rinkimo ir sklaidos veikla yra svarbi siekiant visų keturių NKT tikslų. Šioje lentelėje NKT veikla priskirta konkrečiam tikslui pagal didžiausią jos svarbą ar galimą indėlį siekiant tikslo.

4. LKT ORGANIZACINĖS STRUKTŪROS, FUNKCIJŲ IR IŠTEKLIŲ PALYGINIMAS SU KITŲ ES ŠALIŲ NKT

Reglamente (ES) Nr. 1305/2013 ES šalims buvo nustatytas reikalavimas įkurti NKT ir per 12 mėnesių po KPP patvirtinimo pradėti įgyvendinti NKT veiksmų programą. NKT įsteigimo ir valdymo gairėse¹¹ buvo nurodyta, kad veiksminga tinklaveika priklauso nuo kuo platesnio suinteresuotųjų pusių įtraukimo, atviros narystės, aktyvaus NKT sekretoriato vaidmens ir veiklų tęstinumo užtikrinimo. Gairėse taip pat buvo pateikti pasiūlymai dėl NKT organizacinės struktūros, rekomenduojant, kad be privalomo Tinklo sekretoriato taip pat būtų įsteigti Tinklo veiklos koordinaciniai organai, o specifiniams tinklaveikos klausimams vykdyti būtų kuriamos teminės darbo grupės¹². EKPT vykdomos NKT sekretariatų apklausos ir rengiamos tinklaveikos apžvalgos rodo, kad šiame programiniame laikotarpyje ES šalyse veikia skirtingos struktūros kaimo plėtros tinklai. Atsižvelgiant į Užduoties reikalavimus lentelėje Nr. 3 pateikiamas kaimo tinklų Lietuvoje, Čekijoje, Estijoje, Latvijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje palyginimas pagal narystės modelį, organizacinę struktūrą, valdymą, skiriamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

¹¹ Guidance Fiche for Establishment and Operation of National Rural Networks, 2014.

¹² Ten pat. P. 3.

3 lentelė. Tinklų narystės ir struktūros palyginimas.

VALSTYBĖS	NARYSTĖS MODELIS	NKT NARIŲ SKAIČIUS	NKT FINANSAVIMAS	ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA, FUNKCJOS IR IŠTEKLIAI		
				SEKTRETORIATAS	TEMINĖS DARBO GRUPĖS	KOORDINACINIS KOMITETAS
<p>Lietuva</p> <p>Lietuvoje kaimo vietovėse gyvena 54,9 proc. visų šalies gyventojų (1 563 500). Tai didžiausias rodiklis visoje ES.</p>	<p>Formali,¹³ atvira, grindžiama bendradarbiavimu, savanoriškumu, reprezentatyviu atstovavimu ir socialine atsakomybe. Tinklo nariu tampama užpildžius narystės Tinkle prašymo formą.</p>	<p>➤ 349 nariai</p>	<p>➤ 2014–2020 m. LKT veikloms finansuoti skirta 4,62 mln. Eur (į šią sumą nepatenka LKT sekretoriato išlaikymo ir administracinės išlaidos).</p> <p>➤ TP dalis, skirta NKT veiklų finansavimui – 7,58 proc. Pagrindinės KPP viešinimo, informavimo ir vertinimo veiklos yra vykdomos iš kitų TP priemonių.</p>	<p>➤ Pagrindines sekretoriato funkcijas vyko Vadovaujančioji institucija (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 3-iojo Europos Sąjungos paramos skyriaus darbuotojai).</p> <p>➤ Sekretoriatas atsakingas už Tinklo administravimą.</p> <p>➤ Funkcijas vykdo 1-2 darbuotojai.</p> <p>➤ NKT sekretoriato darbuotojų darbo užmokestis dengiamas iš TP lėšų.</p>	<p>➤ Veikia 6 nuolatinės Tinklo darbo grupės, taip pat gali būti kuriamos laikinos darbo grupės.</p> <p>➤ Darbo grupės dalyvauja nustatant, renkant, kaupiant, analizuojant su KPP susijusias veiklas.</p>	<p>➤ Tinklo veiklos koordinavimo grupę, sudaro 16 organizacijų, atstovaujančių skirtingus žemės ūkio ir kaimo politikos sektorius, ir ŽŪM, NMA ir AM atstovai.</p> <p>➤ Tinklo veiklos koordinavimo grupė teikia pasiūlymus Sekretariatui, Ministerijai, kad būtų užtikrintas efektyvus Tinklo veiklos įgyvendinimas. Ji yra atsakinga už LKT veiksmų programos parengimą.</p>
<p>Čekija</p> <p>Kaimo vietovėse gyvena 35,3 proc. visų šalies gyventojų (3 734 323).</p>	<p>Neformali, atvira visoms su kaimo plėtra susijusioms organizacijoms ir institucijoms. Nėra atrankos proceso, tačiau būtina užpildyti registracijos formą.</p>	<p>➤ 52 nariai nacionaliniu lygmeniu</p> <p>➤ 581 nariai regioniniu lygmeniu</p>	<p>➤ 2014–2020 m. skirta 6 mln. Eur. Į šią sumą nepatenka sekretoriato išlaikymo ir administracinės išlaidos, jos</p>	<p>➤ Centrinio NKT sekretoriato funkcijas vyko Vadovaujančioji institucija (Žemės ūkio ministerijos KPP departamentas), o regioninių NKT sekretariatų, veikiančių NUTS2 lygiu, funkcijos yra pavestos ministerijai pavaldžiam Nacionaliniam</p>	<p>➤ Veikia 5 nuolatinės darbo grupės (kaip labiausiai pasiteisinusias Čekijos NKTS išskiria darbo grupę, skirtą vaismedžių</p>	<p>➤ Tinklo koordinavimo komitetas, sudarytas iš 14 valstybinių ir nevalstybinių institucijų atstovų.</p> <p>➤ Komitetas atlieka patariamąją funkciją, teikia pasiūlymus dėl</p>

¹³ **Neformalia** narystė Tinkle laikoma tuomet, kai bet kuris su kaimo plėtra susijusios grupės atstovas yra laikomas Tinklo nariu ir jam leidžiama dalyvauti Tinklo veikloje. **Formalia** narystė apibrėžiamas valdančiosios institucijos atliekamas paskyrimas arba paraiškų tvirtinimas, nulemiantis priėmimą į Tinklą. Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 metų veiksmų programoje akcentuojama, jog narystė Tinkle yra neformali, tačiau įvertinus tapimo Tinklo nariu procedūrą bei kitų šalių neformalios narystės apibrėžimą, Lietuvos atvejis laikytinas formalios narystės pavyzdžiu.

VALSTYBĖS	NARYSTĖS MODELIS	NKT NARIŲ SKAIČIUS	NKT FINANSAVIMAS	ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA, FUNKCJOS IR IŠTEKLIAI		
				SEKTRETORIATAS	TEMINĖS DARBO GRUPĖS	KOORDINACINIS KOMITETAS
			<p>dengiamos iš nacionalinių lėšų.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ NKT veiklų finansavimui skirta 40,4 proc. visos TP lėšų. Nors NKT veikloms skiriama ženkliai TP lėšų dalis, tačiau pagrindinės KPP viešinimo, informavimo ir vertinimo veiklos yra vykdomos iš kitų TP priemonių. 	<p>žemės ūkio intervenciniam fondui (angl. <i>State Agricultural Intervention Fund</i> (SAIF)).</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Funkcijas vykdo 2 koordinatoriai nacionaliniu ir 7 regioniniu lygmeniu. ➤ NKT centrinio ir regioninių padalinių darbuotojų darbo užmokestis dengiamas iš TP lėšų (tam suplanuota 450 tūkst. Eur visam programiniam laikotarpiui). 	<p>augintojų įtraukimo ir trumpąsias tiekimo grandines sąlygų gerinimui, ir darbo grupę, skirtą išanalizuoti socialinio verslo žemės ūkyje galimybes (Čekijoje).</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Teminės darbo grupės veikia centrinio ir regioniniu lygiu. 	<p>metinio NKT veiksmų plano.</p>
<p>Slovakija</p> <p>Kaimo vietovėse gyvena 41,6 proc. visų šalies gyventojų (2 261 103).</p>	<p>Neformali, atvira visoms su kaimo plėtra susijusioms organizacijoms ir institucijoms. Nėra specifinio aplikavimo ar atrankos proceso. Tinklo nariai turi pasirinkti interesų sritį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 527 nariai 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2014–2020 m. skirta 6,69 mln. Eur. ➤ NKT veiklų finansavimui skirta 11,3 proc. visos TP lėšų. Pagrindinės KPP viešinimo, informavimo ir vertinimo veiklos yra vykdomos iš kitų TP priemonių. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Centrinio Tinklo sekretoriato funkcijos yra pavestos Kaimo plėtros agentūrai, kurios steigėja Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerija. NKT veiklą reglamentuojančius dokumentus (veiksmų programą, metinius planus) tvirtina Vadovaujanti institucija. ➤ Žmogiškieji išteklių – 9 darbuotojai Centrinėje būstinėje ir 16 darbuotojų 8 regioniniuose padaliniuose. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Veikia 2 teminės darbo grupės, skirtos žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkyje klausimams nagrinėti. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ NKT metinį veiklos planą tvirtina Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerija. ➤ Tinklo koordinavimo grupė, sudaryta iš 25 narių, susitinka kartą per metų ketvirtį ir yra atsakinga už Tinklo veiksmų plano įgyvendinimo priežiūrą.

VALSTYBĖS	NARYSTĖS MODELIS	NKT NARIŲ SKAIČIUS	NKT FINANSAVIMAS	ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA, FUNKCJOS IR IŠTEKLIAI		
				SEKTRETORIATAS	TEMINĖS DARBO GRUPĖS	KOORDINACINIS KOMITETAS
				<ul style="list-style-type: none"> ➤ Didžioji dalis NKT lėšų yra skiriama sekretoriato išlaikymui: 2018 m. tam buvo skirta 615 tūkst. Eur (iš jų – 210 tūkst. centriniam NKTS, likę – regioniniams padaliniams), o NKT veikloms – apie 250 tūkst. Eur.¹⁴ 		
<p>Slovėnija</p> <p>Kaimo vietovėse gyvena 46 proc. visų šalies gyventojų (950 312).</p>	<p>Formali, atvira organizacijoms ir fiziniams asmenims. Egzistuoja savanoriškas ir neapmokestinamas registracijos procesas, kurio metu potencialus narys pasirenka interesų sritį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2 281 nariai 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2014–2020 m. skirta 3,99 mln. Eur. ➤ NKT veiklų finansavimui skirta 16 proc. visos TP lėšų. NKTS darbuotojų teigimu pagrindinės KPP viešinimo veiklos yra finansuojamos iš NKT skirto biudžeto. Šiai veiklai skirta 78 proc. viso NKT biudžeto. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ NKT sekretoriato funkcijas vyko Vadovaujančioji institucija (Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros skyrius). ➤ Funkcijas vykdo 2 darbuotojai, tačiau NKT aktyviai bendradarbiauja su regioniniais Info- centrais (angl. Info-points), kurie informuoja suinteresuotus veikėjus apie KPP. ➤ NKT sekretoriato finansavimui skirta 19 proc. viso NKT biudžeto (758 tūkst. Eur). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Veikia 1 nuolatinė teminė darbo grupė. ➤ Darbo grupės gali kurti ne tik NKTS, bet ir Stebėsenos komitetas bei Vadovaujančioji institucija. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Priežiūros grupę sudaro 41 skirtingų 19 organizacijų atstovas. ➤ Susitinka mažiausiai du kartus per metus ir nustato Tinklo veikimo gaires.
<p>Latvija</p> <p>Kaimo vietovėse gyvena 37</p>	<p>Neformali, atvira visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, susijusiems su</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ - 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2014–2020 m. skirta 20,38 mln. Eur. ➤ NKT veiklų finansavimui 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tinklo sekretoriato funkcijos yra deleguotos ŽŪM pavaldžiai institucijai - Latvijos kaimo konsultavimo ir mokymų centrui. Kiekvienų metų 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Veikia 1 nuolatinė darbo grupė, skirta ūkių gyvybingumo ir 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tinklo bendradarbiavimo taryba, sudaryta iš 14 žemės ūkio sektoriaus vyriausybių ir

¹⁴ Slovakų NKTS darbuotojai pateikė informaciją apie faktines išlaidas, skirtas NKTS išlaikymui, už paskutinius ataskaitinius metus (2018 m.). Informacijos apie visam laikotarpiui suplanuotas lėšas pateikti negalėjo.

VALSTYBĖS	NARYSTĖS MODELIS	NKT NARIŲ SKAIČIUS	NKT FINANSAVIMAS	ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA, FUNKCJOS IR IŠTEKLIAI		
				SEKTRETORIATAS	TEMINĖS DARBO GRUPĖS	KOORDINACINIS KOMITETAS
proc. visų šalies gyventojų (723 493).	kaimo plėtra. Nėra specifinio aplikavimo ar atrankos proceso.		skirta 47,46 proc. TP lėšų. KPP komunikacijos strategija yra finansuojama iš NKT lėšų, vertinimo ir stebėsenos veiklos vykdomos iš kitų TP priemonių. Didžiausias finansavimas – 7,6 mln. Eur (30,6 proc. viso NKT biudžeto) skirtas NKT veiklai „Kaimo plėtos konsultantų veiklos savivaldybėse užtikrinimas“	pradžioje Centras su ŽŪM pasirašo bendradarbiavimo susitarimą (paslaugų sutartį) dėl NKT pagalbos įgyvendinant KPP priemones. Susitarime nustatomos pagrindinės metinio veiksmų plano veiklos ir veiklos rodikliai. Pagrindinius NKT veiklą reglamentuojančius dokumentus (veiksmų programą ir metinius planus) rengia NKTS, tačiau juos tvirtina ŽŪM. NKTS veiklos priežiūra užtrinama per ketvirtinių ir metinių veiklos (paslaugų sutarties vykdymo) ataskaitų teikimą ŽŪM. ➤ Žmogiškieji ištekliai – 5 darbuotojai centrinėje būstinėje, priklausantys Latvijos kaimo konsultavimo ir mokymų centrui, ir 26 regioniniai kaimo plėtos konsultantai. Latvijos NKT veiksmų programoje ¹⁵ nurodyta, kad regioninis konsultantų tinklas sudarytas tam, kad padėtų veiksmingai keisti informacija ir įgyvendinti metinio darbo plano veiklą regionuose, bei užtikrintų kuo didesnę	konkurencingu mo klausimams spręsti.	nevyriausybinių institucijų atstovų. Tarnyba renkasi kartą metuose ir funkcionuoja kaip patariamasis organas.

¹⁵ Valsts Lauku tīkla Ricības programma 2015. – 2020. Gadam. P.4.

VALSTYBĖS	NARYSTĖS MODELIS	NKT NARIŲ SKAIČIUS	NKT FINANSAVIMAS	ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA, FUNKCJOS IR IŠTEKLIAI		
				SEKTRETORIATAS	TEMINĖS DARBO GRUPĖS	KOORDINACINIS KOMITETAS
				<p>informacijos prieinamumą kaimo vietovių gyventojams, verslininkams ir organizacijoms.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Latvijos NKT sekretoriatas vykdo EIP tinklo kontaktinio punkto funkcijas. ➤ 2014-2020 m. programiniu laikotarpiu NKT sekretoriato finansavimui suplanuota 20,6 proc. viso NKT biudžeto (5,1 mln. Eur). Vertinant metines sąnaudas, jos pasiskirsto taip (2017 m. duomenys)¹⁶: 390 600 Eur – darbo užmokestis, 46 800 Eur – dalyvavimas tarptautiniuose ir nacionaliniuose kaimo tinklo renginiuose, darbuotojų mokymų išlaidos; 287 850 Eur – biuro nuomos ir kitos administracinės išlaidos, 152 300 Eur – pridėtinės vertės mokestis. Iš viso metinės NKTS išlaikymo sąnaudos 2017 m. sudarė 877 550 Eur. 		
Estija Kaimo vietovėse gyvena 40,8	Neformali, įtraukianti KPP paramos gavėjus, organizacijas ir valdžios institucijas,	➤ -	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 2014-2020 m. skirta 2,17 mln. Eur. ➤ NKT veiklų finansavimui 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tinklo sekretoriato funkcijos yra deleguotos Žemės ūkio tyrimų centrui, kurio steigėja – Žemės ūkio ministerija. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Veikia 2 nuolatinės darbo grupės, skirtos socialinės ir 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kaimo tinklo bendradarbiavimo rūmai, kuriuos sudaro apie 30 KPP programoje

¹⁶ 2017 m. sausio 16 d. Latvijos Žemės ūkio ministerijos ir Latvijos kaimo konsultavimo ir mokymų centro sutartis Nr.2017/7 dėl Nacionalinio kaimo tinklo sekretoriato veiklos.

VALSTYBĖS	NARYSTĖS MODELIS	NKT NARIŲ SKAIČIUS	NKT FINANSAVIMAS	ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA, FUNKCIJOS IR IŠTEKLIAI		
				SEKTRETORIATAS	TEMINĖS DARBO GRUPĖS	KOORDINACINIS KOMITETAS
proc. visų šalies gyventojų (536 780).	susijusias su kaimo plėtra		skirta 6,62 proc. TP lėšų.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ NKT veiklą reglamentuojančius dokumentus (veiksmų programą, metinius planus) tvirtina Vadovaujančioji institucija. ➤ Žmogiškieji ištekliai – 8 darbuotojai, dirbantys pilnu etatu, ir 2 darbuotojai, dirbantys ne pilnu etatu ir atliekantys administracines funkcijas (atsakingi už buhalterijos tvarkymą ir personalo valdymą). ➤ NKT sekretoriatas yra finansuojamas iš techninės pagalbos lėšų. Jo išlaidoms suplanuotas metinis finansavimas sudaro 201 710 Eur (80 proc. skiriant darbo užmokesčiui). 	ekonominio vystymosi klausimams spręsti.	dalyvaujančių organizacijų bei valdžios institucijų atstovų, yra atsakingi už tinklo veiklą koordinavimą tarp KPP paramos gavėjų ir kitų susijusių organizacijų. Susitikimai vyksta mažiausiai du kartus per metus.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis pagrindiniais EKPT ir analizuojamų šalių NKT tinklalapiuose pateikta informacija ir NKTS darbuotojų el. apklausos, vykdytos 2019 m. liepos pab.-rugpjūčio pr., rezultatais.

Narystės modelis ir narių įsitraukimas į Tinklo veiklą. Apibendrinant lentelėje Nr. 3 pateiktą informaciją, matyti, kad analizuojamos šalys yra pasirinkusios skirtingą narystės Tinklo modelį: daugumoje šalių narystė yra neformali, o Lietuvoje ir Slovėnijoje narystė yra formalizuota, t. y. nariu tampama, kai atsakinga institucija patvirtina kaimo plėtros dalyvio prašymą dėl narystės. Čekijoje taip pat būtina užpildyti narystės registracijos formą, tačiau atrankos proceso nėra. Pastarasis būdas yra geras tuo, kad, viena vertus, parodo kaimo plėtros dalyvio iniciatyvą ir susidomėjimą tinklaveika bei leidžia tikėtis aktyvesnio dalyvavimo tinkle, bet tuo pačiu nesukuria papildomų įsitraukimo barjerų bei administracinio darbo, vertinant prašymą.

Lietuvoje NKT veikla 2014–2020 m. iš esmės tęsia praėjusiu programavimo laikotarpiu jau suformuotą bendradarbiavimo sistemą. Kaip matyti iš 4 lentelės, LKT sudaro 213 bendruomeninių organizacijų, 32 vietos veiklos grupės, 26 verslo sektoriui atstovaujančios organizacijos (pavyzdžiui, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos mėsos perdirbėjų asociacija), 24 mokslo institucijos (mokslo institucijoms priskiriami universitetai, mokslinių tyrimų institutai, profesinio rengimo centrai, edukaciniai centrai ar neformaliojo mokymo centrai), 14 kultūrinių, pilietiškumo skatinimo organizacijų (pavyzdžiui, tradicinių amatų centras „Meniškas kaimas“, Asociacija „Penktas regionas“), 12 ūkininkų sąjungų ir 9 savivaldybių institucijos. Kaip vieną nedidelę kategoriją galima išskirti 3 miškininkystės sektoriui atstovaujančias organizacijas. Dar 16 organizacijų nepriskirtinos nei vienai iš kategorijų, tačiau jų veikla glaudžiai susijusi su žemės, miškų ir maisto ūkio ir kaimo plėtra.¹⁷ Iš viso šiuo metu LKT vienija 349 kaimo plėtros dalyvius.

4 lentelė. Lietuvos kaimo tinklo sudėtis.

Kategorija	Narių skaičius	Dalis nuo visų narių skaičiaus
Bendruomenės (bendruomenių asociacijos)	213	61,03%
Vietos veiklos grupės	32	9,17%
Verslo sektoriui atstovaujančios organizacijos	26	7,45%
Mokslo institucijos	24	6,88%
Kitos organizacijos, įstaigos	16	4,58%
Kultūrinės, pilietiškumo skatinimo organizacijos	14	4,01%
Ūkininkų sąjungos	12	3,44%
Savivaldybių institucijos	9	2,58%
Miškininkystės sektoriui atstovaujančios organizacijos	3	0,86%

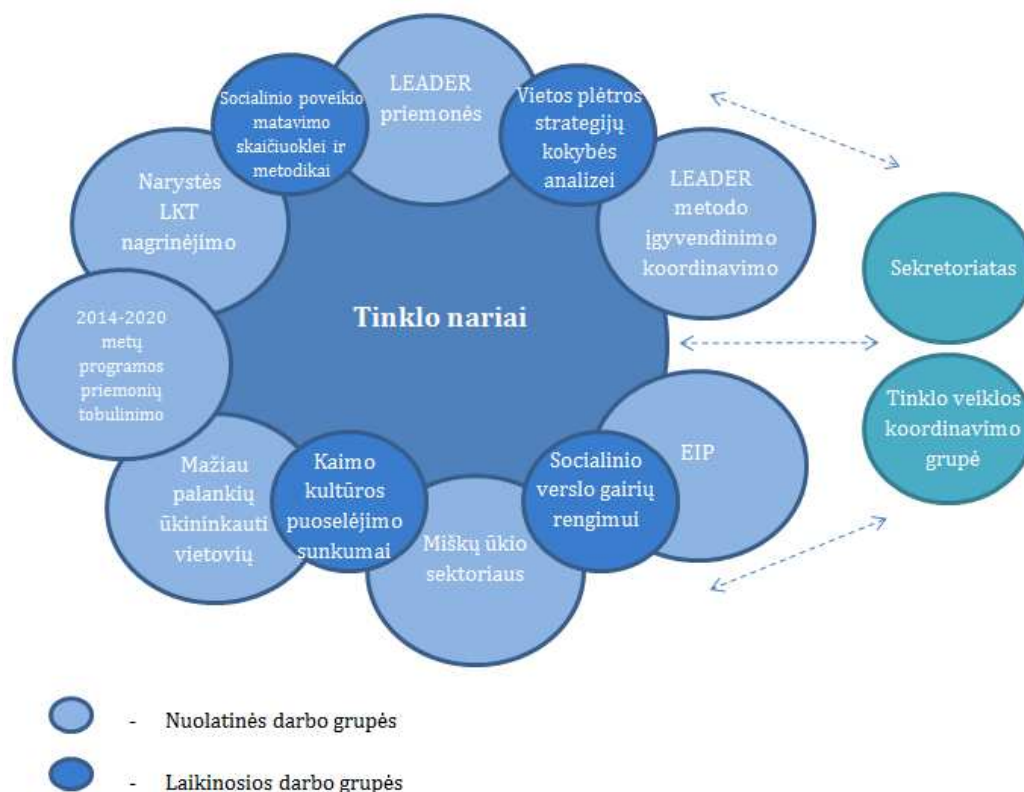
Šaltinis: ESTEP, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimo 2014–2018 m. ataskaita, 2019.

Tinklo efektyvumo užtikrinimui būtinas aktyvus Tinklo narių įsitraukimas ir aktyvus dalyvavimas. Tinklo nariai į KPP sprendimų priėmimo procesą įtraukiami per dalyvavimą teminėse darbo grupėse ir Stebėsenos komiteto veikloje. Svarbu yra ne tik formalios įtraukimo procedūros, bet ir tinklaveikos proceso skatinimas iš politikos formuotojų pusės. Tačiau atlikti interviu rodo, kad Lietuvoje trūksta tokio sprendimų priėmėjų palaikymo tinklaveikos procesui.

Remiantis Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 metų veiksmų programa, Tinklo narių darbas vyksta teminėse darbo grupėse (žr. 1 paveikslą). Tinkle veikia 6 nuolatinės teminės darbo grupės: 1. LEADER priemonės darbo grupė; 2. LEADER metodo įgyvendinimo koordinavimo grupė; 3. EIP darbo grupė; 4. Miškų ūkio sektoriaus darbo grupė; 5. Mažiau palankių ūkininkauti vietovių darbo grupė; 6. Narystės Lietuvos kaimo tinkle nagrinėjimo darbo grupė.

¹⁷ ESTEP, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimo 2014–2018 m. ataskaita, 2019.

Pav. 1. Tinklo darbo grupės.

Šaltinis: sudaryta autorių

LEADER priemonės įgyvendinimo darbo grupę sudaro 13 narių, iš jų 4 ŽŪM atstovai, 1 NMA, 7 VVG (iš kurių 6 LKT nariai) ir 1 mokslininkas.

LEADER metodo įgyvendinimo koordinavimo grupę sudaro 29 nariai, iš jų 10 ŽŪM atstovų, 1 NMA, 1 VRM, 15 VVG (iš jų 12 LKT narių), 1 bendruomenių (LKT) ir 1 savivaldybių asociacijos (LKT).

EIP darbo grupę sudaro 12 narių, iš kurių 7 ŽŪM atstovai, po 1 iš ŠMSM, AM, VMVT, EIM, VAT.

Miškų ūkio sektoriaus darbo grupę sudaro 14 narių, iš jų 7 ŽŪM atstovai, 2 Lietuvos miško savininkų asociacijos atstovai (kurie yra LKT nariai) po 1 AM, Nacionalinės žemės tarnybos, NMA, Valstybinės miškų tarnybos atstovą bei 1 Seimo narys.

Mažiau palankių ūkininkauti vietovių darbo grupę sudaro 16 narių iš jų 10 ŽŪM atstovų, po 1 iš Lietuvos nederlingų žemių naudotojų asociacijos, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijos (LKT), Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos (LKT), Lietuvos ūkininkų sąjungos (LKT), savivaldybių asociacijos (LKT) ir savivaldybių atstovą.

Narystės Lietuvos kaimo tinkle nagrinėjimo grupę sudaro 7 nariai, iš kurių 3 ŽŪM atstovai, 2 VVG atstovai (LKT nariai), po 1 Žemės ūkio rūmų (LKT) ir Agrarinės ekonomikos instituto atstovą (LKT).

5 lentelė. LKT narių dalis darbo grupėse.

Darbo grupė	Narių skaičius	Iš jų LKT nariai	LKT narių dalis
LEADER priemonės darbo grupė	13	6	46 proc.
LEADER metodo įgyvendinimo koordinavimo grupė	29	14	48 proc.
EIP darbo grupė	12	0	0 proc.
Miškų ūkio sektoriaus darbo grupė	14	2	14 proc.
Mažiau palankių ūkininkauti vietovių darbo grupė	16	4	25 proc.
Narystės Lietuvos kaimo tinkle nagrinėjimo darbo grupė	7	4	57 proc.
2014–2020 metų programos priemonių įgyvendinimo tobulinimo darbo grupė	20	7	35 proc.
Lietuvos kaimo tinklo veiklos koordinavimo grupė	22	17	77 proc.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis aktualiomis žemės ūkio ministro įsakymo dėl darbo grupių sudarymo redakcijomis

2018 m. liepos 19 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-493 buvo sudaryta nauja 2014–2020 metų programos priemonių įgyvendinimo tobulinimo darbo grupė. Šią darbo grupę sudaro 20 narių, iš kurių 9 atstovai yra iš ŽŪM, 1 iš NMA, o visi kiti nariai priklauso įvairioms skirtingoms organizacijoms (pvz., Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungai, Lietuvos verslo konfederacijai ir kt.). Iš 10 organizacijų, 7 priklauso LKT.

Lietuvos kaimo tinklo veiklos koordinavimo grupę sudaro 22 nariai, iš kurių 4 ŽŪM atstovai, 1 NMA, o likusieji LKT nariai, kurie atstovauja skirtingus sektorius. Šiai grupei priklauso beveik visų kategorijų, išskirtų 7 lentelėje, asociacijos. Analizės metu taip pat pastebėta, kad šios grupės nariai, priklausantys ir LKT, yra skėtinių organizacijų atstovai, o tai savo ruožtu užtikrina daug platesnį įvairių interesų atstovavimą.

Kaip matyti iš darbo grupių sudėties analizės ir 5 lentelės duomenų, didžiausią narių dalį sudaro ŽŪM, kitų ministerijų ar institucijų atstovai. Šiame kontekste išsiskiria tik LKT veiklos koordinavimo grupė, kurios beveik 80 proc. narių yra LKT nariai. Narystės Lietuvos kaimo tinkle nagrinėjimo darbo grupėje LKT narių yra kiek daugiau nei pusė, visgi būtina atsižvelgti į tai, kad pačią darbo grupę sudaro nedidelis narių skaičius. Darbo grupėse, susijusiose su LEADER priemone, beveik pusę darbo grupės sudaro VVG atstovai, kurie yra ir Tinklo nariai. Tarp EIP darbo grupės narių nėra nei vieno LKT nario. Taip pat būtina atkreipti dėmesį, kad **bendruomenės ar bendruomenių asociacijos sudaro didžiąją dalį Tinklo narių, tačiau jų įsitraukimas į darbo grupių veiklą labai mažas**, tik Lietuvos kaimo tinklo veiklos koordinavimo ir LEADER metodo įgyvendinimo koordinavimo grupėse yra viena narė iš Lietuvos kaimo bendruomenių sąjungos. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimo 2014–2018 m. vertinime taip pat buvo pastebėta, kad nors didžiausią Tinklo narių dalį sudaro **bendruomenės**, šios **Tinklo teikiamos naudą jaučia mažiausiai**. 2007–2013 m. Tinklo efektyvumo vertinime buvo pateikta rekomendacija, kuri išlieka aktuali ir padėtų iš dalies spręsti šią problemą. Tiek 2007–2013 m., tiek 2014–2020 m. laikotarpiais daugiausiai VVG ir bendruomenės buvo atstovaujamos ir kaip Tinklo narės, ir kaip skėtinių organizacijų, tokių kaip VVG tinklas, Žemės ūkio rūmai, Lietuvos kaimo bendruomenių sąjungos ir kt., narės. Atsižvelgiant į tai, bei įvertinant, kad naujuoju laikotarpiu plečiasi tinklo politikos aprėptis ir narių gali dar labiau padidėti **rekomenduojama apriboti atstovavimo lygmenis iki vieno ir pasirinkti arba skėtinių organizacijų, jungiančių kuo didesnę kaimo plėtros dalyvių skaičių, arba atskirų organizacijų narystės Tinkle modelį**. Renkantis pirmąjį modelį, būtina užtikrinti, kad sklandžios idėjų, patirties

sklaidos, inovacijų kūrimo, partnerystės neribotų kaimo plėtros dalyvių konkurencija dėl projektų skėtinių organizacijų viduje.¹⁸

Tinklo sekretoriatas. Vienas svarbiausių sėkmingą Tinklo funkcionavimą nulemiančių organizacinės struktūros elementų yra Tinklo sekretoriatas, kurio pagrindinė funkcija – užtikrinti sklandų Tinklo administravimą ir vykdyti kitas jam NKT veiklos plane pavestas funkcijas. ES šalys pasirinko skirtingus Tinklo sekretoriato steigimo modelius. Galima išskirti tris:

- **kai kaimo tinklo sekretoriato funkcijas vykdo Vadovaujančioji institucija**, tačiau kai kurių funkcijų įgyvendinimas (dažniausiai renginių organizavimo, komunikacijos, mokymų paslaugos) yra deleguojamas ministerijai pavaldžiai institucijai arba perkamas rinkoje. Šis NKTS modelis yra populiariausias ir be Lietuvos taikomas šiose ES šalyse bei regionuose: Jungtinėje Karalystėje, Prancūzijoje, Ispanijoje, Graikijoje, Kroatijoje, Maltoje, Rumunijoje, Čekijoje, Italijoje, Nyderlanduose, Švedijoje, Belgijos Flandrijos regione, Kipre, Danijoje, Vengrijoje, Liuksemburge ir Slovėnijoje.
- **kai ši funkcija yra deleguota savarankiškam juridiniam asmeniui, tačiau Vadovaujančioje institucijoje yra paskirti atsakingi darbuotojai už tinklo veiklos priežiūrą** (Vokietija, Estija, Suomija, Latvija, Lenkija, Slovakija). Šioje ataskaitoje nagrinėtų šalių (Estijos, Latvijos, Slovakijos) pavyzdžiai rodo, kad NKT veiklos programą ir metinius planus tvirtina ir jų įgyvendinimą prižiūri Vadovaujančioji institucija, tačiau NKTS aktyviai dalyvauja (iš esmės parengia ir teikia derinimui bei tvirtinimui) metinių planų rengimo procese;
- **kai kaimo tinklo sekretoriato paslaugų teikimas yra perkamas viešųjų pirkimų būdu** (Austrija, Belgijos Valonijos regionas, Bulgarija)¹⁹.

Nors didžioji dauguma ES valstybių narių, tame tarpe ir Lietuva, pasirinko pirmąjį modelį, tačiau tarp šioje Užduotyje plačiau analizuojamų konkrečių šalių populiariausias antrasis modelis, kuomet Sekretoriato funkcijos yra deleguotos ministerijai pavaldžiai įstaigai. Estijos atveju – Žemės ūkio tyrimų centrui (*Agricultural Research Centre*), Latvijos atveju – Kaimo konsultavimo ir mokymo centrui (*Latvian Rural Advisory and Training Centre*), Slovakijos atveju – Kaimo plėtros agentūrai (*Agency for Rural Development*). Teigiama, kad nėra įrodymų, kad kuris nors Tinklo sekretoriato veiklos organizavimo modelis būtų efektyvesnis, o sprendimas priklauso nuo atskirų šalių konteksto ir administracinės praktikos.²⁰ Visgi vertinant skirtingų modelių privalumus ir trūkumus verta paminėti, kad:

- NKTS steigimas Vadovaujančioje institucijoje NKT priartina prie KPP politikos planavimo ir įgyvendinimo proceso. Šis glaudesnis ryšys sustiprina tinklo funkcionalumą ir patikimumą, ypač tarp viešojo sektoriaus institucijų. Tačiau kai kurių šalių patirtis 2007–2013 m. programiniu laikotarpiu rodo, kad NKT sekretoriatas, įsteigti valdymo institucijos rėmuose, gali būti pažeidžiami dėl nuo politinės valios priklausančios darbuotojų kaitos ir lėšų perskirstymo rizikos. Tokio pobūdžio pokyčiai ankstesniu finansavimo laikotarpiu vyko keliuose ES šalių narių tinkluose, ir visais atvejais jie destabilizavo bei išsekino sekretoriatų pajėgumus, trukdydami sklandžiai įgyvendinti veiksmų programas ir stabdydami tinklo augimą bei brandą²¹.
- NKTS funkcijos delegavimas savarankiškam juridiniam asmeniui vertinamas kaip labiau prieinamas ir artimesnis vartotojui, mažiau biurokatiškas, labiau

¹⁸ Europos regioninės politikos institutas (2014), „Nacionalinio kaimo tinklo veiklos problemos 2007-2013 m. ir veiklos tobulinimo kryptys po 2013 m.“, P.99.

¹⁹ European Network for Rural Development. Starting-up the NSUs: The state-of-play of National Rural Networks & Network Support Units, May 2015, P.5.

²⁰ Guidance Fiche. Op. Cit., 2014. P. 4.

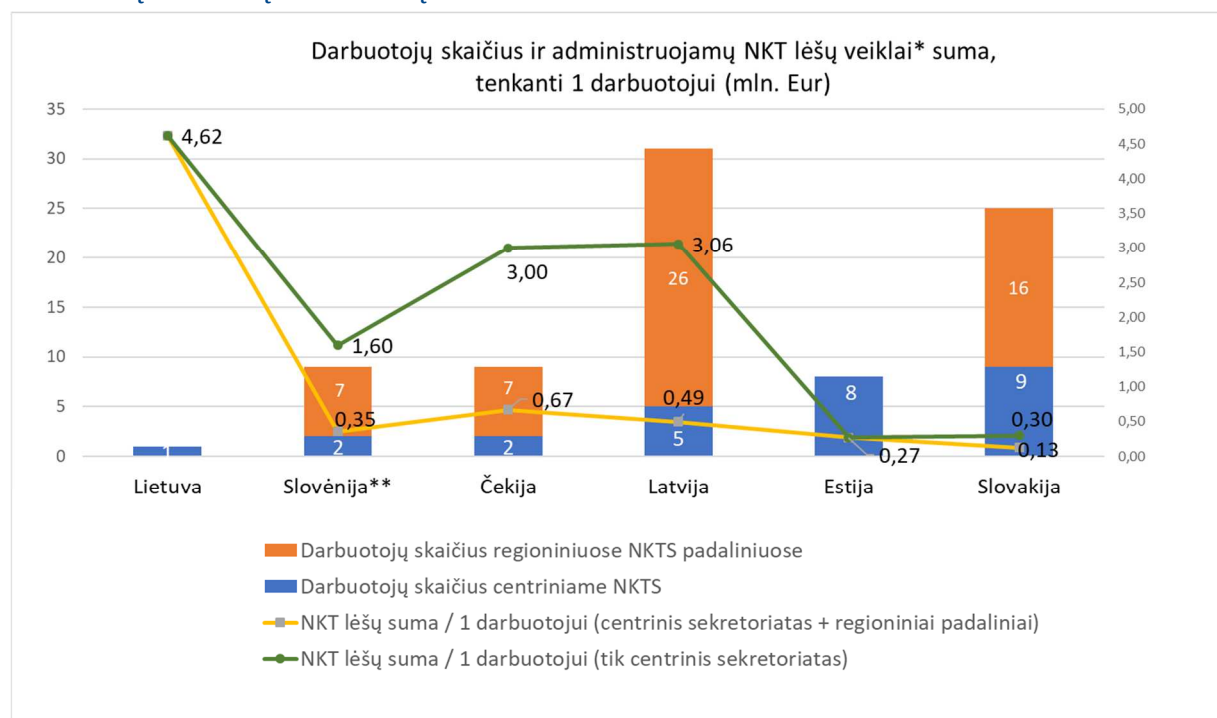
²¹ Europos regioninės politikos institutas (2014), „Nacionalinio kaimo tinklo veiklos problemos 2007-2013 m. ir veiklos tobulinimo kryptys po 2013 m.“, P.97.

nepriklausomas ir suteikiantis didesnę veikimo laisvę, atskirtą nuo reguliavimo funkcijų. Latvijos pavyzdys (plačiau žr. 3 lentelėje) rodo, kad toks modelis padeda užtikrinti didesnę NKTS metinio veiksmų plano įgyvendinimo atskaitomybę ir kontrolę. Kita vertus, svarbu pažymėti, kad nagrinėtų užsienio šalių pavyzdžiai rodo, jog pasirinkus antrąjį modelį, NKTS išlaikymui skiriamas gerokai didesnis finansavimas, lyginant su pirmuoju modeliu.

- Trečiasis modelis, kai NKTS paslaugos perkamos išorėje, yra mažai populiarus ir turi daugiau trūkumų nei privalumų. Vienintelis tokio modelio privalumas yra NKTS nepriklausomumas nuo politinės įtakos, tačiau dėl viešųjų pirkimų procedūrų apribojimų NKTS paslaugos negali būti įsigytos visam programiniam laikotarpiui, todėl yra didelė rizika, kad nebus užtikrintas nuoseklus NKTS funkcionavimas, o sukurti tinklo narių ir sekretoriato ryšiai bus prarasti. Be to, kai NKTS paslaugas teikia išorės tiekėjas, yra didelė rizika, kad tarp jo ir Vadovaujančios institucijos nebus užtikrinta efektyvi komunikacija.

Pažymėtina, kad **veiksmingas NKT sekretoriato funkcijų įgyvendinimas priklauso ne tiek nuo jo įsteigimo „vietos“, kiek nuo turimų žmogiškųjų išteklių, darbuotojų gebėjimų efektyviai vykdyti pavestas funkcijas²² ir jų užmegztų asmeninių ryšių su Tinklo nariais²³.** Remiantis EKPT informacija, ES šalyse vidutiniškai NKT sekretoriatai dirba 5 nuolatiniai darbuotojai, kai kuriose šalyse yra remiamasi papildomais regioniniais partneriais (pavyzdžiui, Latvijoje, Slovėnijoje ir Slovakijoje), be to, *ad hoc* specialioms užduotims vykdyti yra pasitelkiami išorės ekspertai. Kitų ES šalių patirtis rodo, kad Sekretoriato personalo kaita neigiamai paveikia viso Tinklo veiklos efektyvumą. Iki 2018 m. rugpjūčio mėn. Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatai dirbo 2 darbuotojai, tačiau jau metus vienas LKT sekretoriato specialisto etatas yra laisvas, o visa organizacinė veikla ir darbo krūvis tenka 1 darbuotojui. 2 paveiksle pateikti duomenys apie Lietuvos ir kitų nagrinėjamų ES šalių NKT sekretoriato žmogiškuosius išteklius ir administruojamas lėšas, skirtas NKT veikloms įgyvendinti, rodo didelį išteklių disbalansą Lietuvoje.

Pav. 2. Žmogiškųjų išteklių Tinklų sekretoriatuose palyginimas pagal 1 darbuotojui tenkančią NKT lėšų veiklai dalį.

Šaltinis: Europos kaimo plėtros tinklo duomenys.

²² Guidance Fiche. Op. Cit., 2014. P. 4.

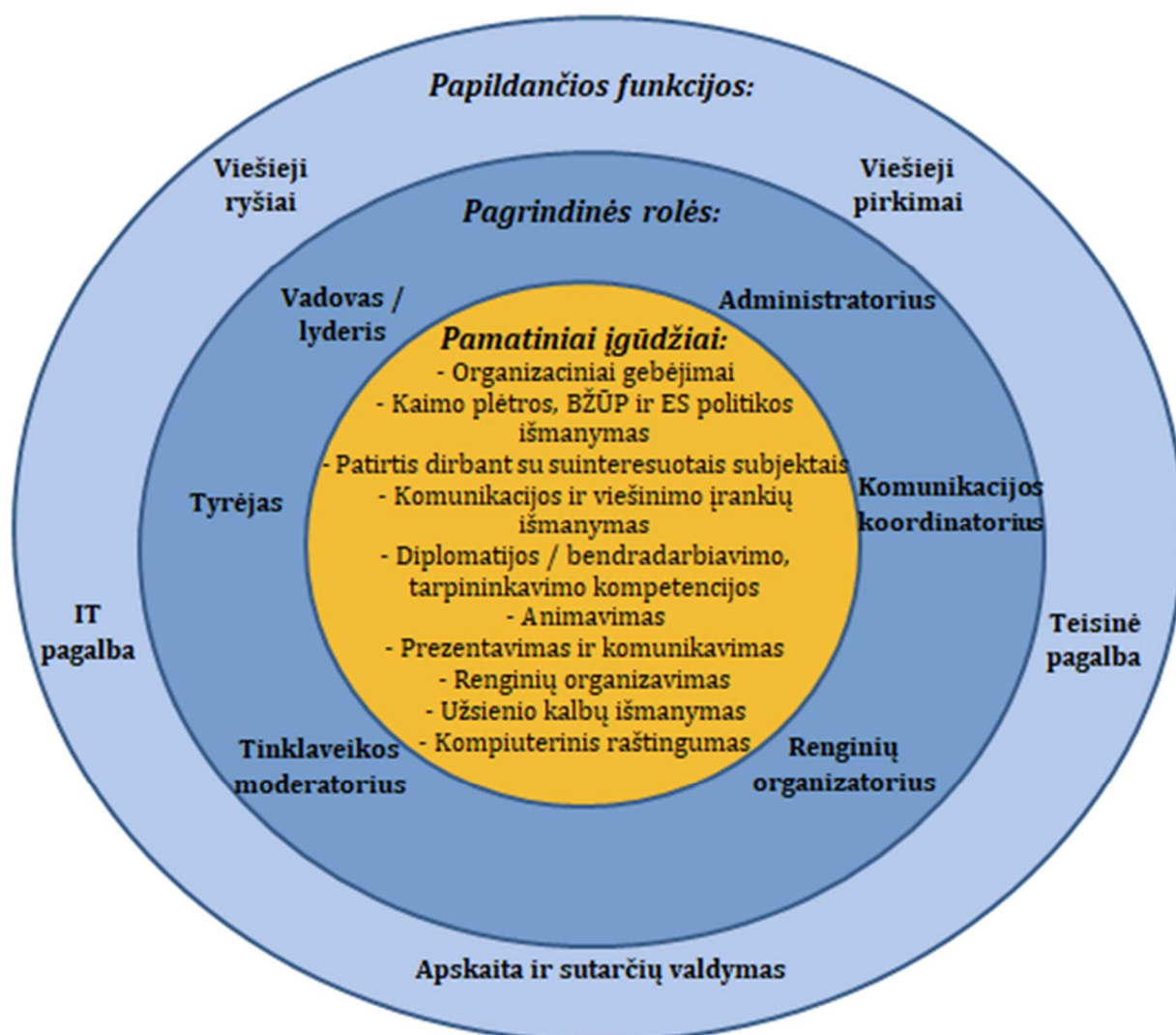
²³ ENRD Contact Point. ENRD networking mapping, August 2018, P.3-4

* Neskaičiuojamas NKT biudžetas, skirtas sekretoriato išlaikymui.

**Nors Slovėnijos NKTS neturi regioninių padalinių, bet savo veikloje jis stipriai remiasi regioninių Info centrų (angl. Info-point) pajėgumais. Jų indėlis į NKT veiklą administravimą itin svarbus, nes 80 proc. NKT biudžeto Slovėnijoje yra skirta viešinimo ir informavimo apie KPP veiklai.

Kaimo tinklų gairėse, parengtose EKPT 2014 m., yra išskirtos pagrindinės (angl. *core*) rolės, kurios yra būtinos kiekviename NKT, bei papildančios (angl. *complementary*) funkcijos, kurias būtų galima pirkti iš išorės tiekėjų. Taip pat, išskirti reikalingi įgūdžiai, kurie turėtų būti sutelkti NKTS tam, kad būtų tinkamai įgyvendinamos Tinklo veiklos (žr. Paveikslą Nr. 3).

Pav. 3. Tinklo sekretoriato funkcijos ir gebėjimai.

Šaltinis: The European Network for Rural Development. NRN Guidebook, 2014.

LKT sekretoriato funkcijos yra apibrėžtos 2016–2020 m. veiksmų programos 37 punkte. Sąrašas platus – iš viso pagal šį straipsnį Sekretoriatui pavesta vykdyti keturiolika funkcijų (žr. 6 lentelę). Tačiau svarbu paminėti, kad veiksmų programoje Sekretoriato funkcijos apibrėžtos nenuosekliai, nes kai kurios svarbios jam pavestos funkcijos yra nustatytos kituose veiksmų programos straipsniuose. Pavyzdžiui, 41 str. nustatyta, kad Sekretoriatas organizuoja veiksmų programos ir periodinių veiksmų planų įgyvendinimą, 45 str. – kad planuoja techninės pagalbos lėšas, skirtas Tinklo veikloms įgyvendinti, o 73.1 str., kad atlieka Tinklo veiklos vidaus vertinimą (savianalizę). Remiantis Kaimo

tinklų gairėse pasiūlyta NKT sekretoriatų funkcijų klasifikacija visos LKT sekretoriatui veiksmų programoje numatytos funkcijos yra priskirtinos pamatinių funkcijų grupei, išskyrus paskutiniają, kuri nurodo, kad darbuotojams gali būti pavestos ir kitos su Tinklo veikla susijusios užduotys. LKT įgyvendinimo patirtis rodo, kad būtent tinklo veiklą papildančių funkcijų vykdymui (pirkimų dokumentų (pvz. viešinio atributikos, leidinių, interneto svetainės) rengimui, sutarčių koordinavimui, metinių ataskaitų rengimui) tenka skirti nemažai darbo laiko. Atsakingų ŽŪM 3-iojo Europos Sąjungos paramos skyriaus specialistų teigimu²⁴, vertinant pagal darbo laiko paskirstymą, daugiausiai koncentruojamasi į tris pamatines funkcijas (administravimą, tinklo renginių koordinavimą ir komunikaciją) bei papildančias funkcijas (konkrečiai, apskaitą ir sutarčių valdymą, ataskaitų rengimą, viešųjų pirkimų organizavimą). Pagrindinė priežastis, kodėl kitoms pamatinėms funkcijoms skiriamas nepakankamas dėmesys, yra žmoniškųjų išteklių trūkumas. Lyginant su kitomis nagrinėjamosiomis ES šalimis, faktinis Tinklo sekretoriato darbuotojų skaičius Lietuvoje yra mažiausias.

6 lentelė. LKT sekretoriatui pavestos funkcijos.

LKT sekretoriato funkcijos	NKT gairėse nustatytas funkcijos tipas
➤ rengti Tinklo veiksmų programos, periodinių veiksmų planų, komunikacijos plano projektus, teikti juos svarstyti Koordinavimo grupei bei juos įgyvendinti;	Pamatinė (valdymo) funkcija
➤ pagal įgyvendinamus Tinklo tikslus, metines Tinklo veiklos prioritetines sritis ir pagal atrinktus Tinklo narių projektinius pasiūlymus (projektų idėjas), įvertinant paramos poreikio pagrįstumą, suplanuoti techninės pagalbos lėšas, skirtas Tinklo veikloms įgyvendinti*;	Pamatinė (valdymo) funkcija
➤ organizuoti veiksmų programos ir periodinių veiksmų planų įgyvendinimą*;	Pamatinė (administravimo) funkcija
➤ atlikti Tinklo veiklos vidaus vertinimą, inicijuoti išorinį Tinklo vertinimą*;	Pamatinė (tyrimų) funkcija
➤ nagrinėti prašymus dėl narystės Tinkle ir atnaujinti Tinklo narių sąrašą;	Pamatinė (administravimo) funkcija
➤ organizuoti Tinklo (Tinklo narių, Koordinavimo grupės, formalių Tinklo darbo grupių) posėdžius, kitus renginius, rengti posėdžių protokolus;	Pamatinė (tinklo renginių koordinavimo) funkcija
➤ bendradarbiauti su EKPT: teikti informaciją, pildyti EKPT pateiktas apklausas, teikti kitą EKPT reikalingą informaciją; skelbti naujienas; dalyvauti EKPT organizuojamuose renginiuose ar prisidėti juos renginiuose, vykdyti kitas bendradarbiavimo veiklas;	Pamatinė (tinklaveikos) funkcija
➤ dalyvauti KPP viešinio veiksmuose, įgyvendinti Komunikacijos plane numatytas veiklas bei koordinuoti Tinklo narių įgyvendinamus komunikacijos projektus;	Pamatinė (komunikacijos) funkcija
➤ inicijuoti ir (arba) įforminti naujas Tinklo darbo grupes tam tikrai užduočiai atlikti ar tam tikram klausimui, susijusiam su KPP įgyvendinimu ir kitomis žemės ūkio, maisto ūkio, miškų ūkio ir kaimo plėtros aktualijomis, sudarymą	Pamatinė (administravimo) funkcija
➤ parengti Tinklo darbo grupės darbo reglamento ir ilgalaiškės darbotvarkės pavyzdžius	Pamatinė (administravimo) funkcija
➤ viešinti KPP Stebėsenos komiteto posėdžių protokolus;	Pamatinė (komunikacijos) funkcija
➤ priimti Tinklo narių teikiamus projektinius pasiūlymus, juos įvertinti, atrinkti ir koordinuoti jų įgyvendinimą;	Pamatinė (administravimo) funkcija
➤ viešinti Tinklo narių projektų rezultatus;	Pamatinė (komunikacijos) funkcija

²⁴ 2019 m. birželio 10 d. buvo organizuotas įvadinis užduoties aptarimas.

LKT sekretoriato funkcijos	NKT gairėse nustatytas funkcijos tipas
➤ administruoti Tinklo svetainę, joje nuolatos naujinti ir skelbti informaciją;	Pamatinė (komunikacijos) funkcija
➤ teikti informaciją apie Tinklo veiklą Tinklo nariams, Koordinavimo grupei, Stebėsenos komitetui ir kitiems suinteresuotiems asmenims;	Pamatinė (komunikacijos) funkcija
➤ viešinti Tinklo veiklą;	Pamatinė (komunikacijos) funkcija
➤ vykdyti kitas su Tinklo veikla susijusias užduotis.	Papildančios funkcijos

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis LKT 2016–2020 m. veiksmų programa ir Kaimo tinklų gairėmis (2014).

* Veiksmų programoje Tinklo sekretoriato funkcijos apibrėžtos nenuosekliai. Šioje lentelėje žvaigždute pažymėtos funkcijos yra įvardintos ne veiksmų programos 37 str. „Sekretoriato funkcijos“, o kituose veiksmų programos str.

Taigi sprendžiant pagal LKT sekretoriatui pavestų funkcijų²⁵ apimtį ir skirtus žmogiškuosius išteklius – šiuo metu Lietuvoje nėra sudarytos reikiamos sąlygos tinkamai LKT sekretoriato veiklai ir veiksmingai tinklaveikai užtikrinti. Tokia išvada buvo pateikta ir 2018 m. pabaigoje atliktoje LKT vykdomos veiklos savianalizėje.

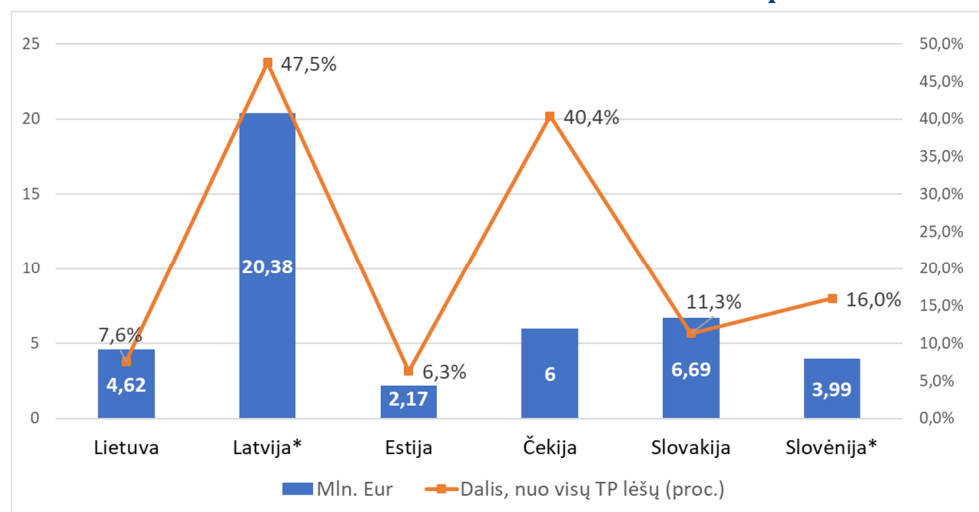
Tinklo finansavimas. Remiantis Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 58 ir 59 str. iš ES investicinių fondų galima remti pasirengimo, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informavimo ir komunikacijos, tinklų kūrimo, skundų sprendimo, kontrolės ir audito veiksmus, dar kitaip vadinamus Technine pagalba. Valstybių narių iniciatyva iki 4 proc. kiekvienai kaimo plėtros programai skirtos bendros sumos gali būti skirta Techninės pagalbos užduotims ir išlaidoms. Nėra jokių specialių nurodymų, kiek Techninės pagalbos lėšų valstybės gali skirti Tinklų tikslams ir NKT veiksmų programoms įgyvendinti. Atlikta nagrinėjamų ES šalių NKT veiklos finansavimo analizė rodo didelius skirtumus. Iš paveiksle Nr. 4 pateikiamos informacijos apie 2014–2020 m. laikotarpį Tinklų veikloms įgyvendinti suplanuotas lėšas bei Techninės pagalbas dalį (proc.), skirtą NKT finansavimui, matyti, kad **Lietuva su Estija NKT veikloms finansuoti skiria mažiausią Techninės pagalbos lėšų dalį, taip pat ir bendra lėšų suma yra nedidelė.** Didžiausios lėšos NKT veiklų finansavimui yra skirtos Latvijoje, tačiau joje, kaip ir Slovėnijoje, per tinklą yra vykdomos pagrindinės KPP viešinimo ir informavimo veiklos. Pavyzdžiui, Slovėnijoje beveik 80 proc. NKT biudžeto yra skiriama KPP komunikacijai vykdyti, likę – NKT sekretoriato administracinėms išlaidoms.

Lyginant finansinius išteklius, suplanuotus NKT sekretoriatams išlaikyti, taip pat matyti dideli netolygumai. Surinkta informacija apie NKT sekretoriatų administracines sąnaudas (pateikta 3 lentelėje) rodo, kad didžiausią finansavimą sekretoriatui skiria Latvija (vidutiniškai per metus 560 tūkst. Eur) ir Slovakija (2018 m. – 615 tūkst.). Abiejose šalyse NKTS veikia ne Vadovaujančioje institucijoje ir NKTS funkcijas vykdo didelė darbuotojų komanda: Slovakijos centriniam NKTS dirba 9, o regioniniuose padaliniuose – 16 darbuotojų; Latvijos centriniam padalinyje – 5 darbuotojai, regionuose – 26. Slovakijos NKTS atstovų teigimu, pakankamas sekretoriato finansavimas užtikrina sėkmingą tinklaveikos palaikymą ir padeda laiku bei kokybiškai įgyvendinti metines NKT veiklas. Sutinkant su šiuo teiginiu, žemą LKT veiksmų programos finansinių rezultatyvumą²⁶ galima aiškinti nepakankamais LKT sekretoriato žmogiškaisiais ištekliais, skirtais vykdyti pavestas funkcijas ir pagal planą įgyvendinti metinius veiklų planus.

²⁵ Funkcijos nustatytos LKT 2016–2020 m. veiksmų programos 37 str.

²⁶ Per trejus LKT veiksmų programos įgyvendinimo metus (2016-2018 m.) buvo išleista tik 395.397 Eur LKT skirtų lėšų, t. y. 8,6 proc. nuo viso LKT skirto finansavimo.

Pav. 4. NKT veiklos finansavimas 2014-2020 m. laikotarpiu.

Šaltinis: Europos kaimo plėtros tinklo duomenys ir analizuojamų valstybių KPP programos.

* pažymėtos šalys (Latvija ir Slovėnija) NKT lėšomis finansuoja KPP komunikacijos strategijos įgyvendinimą.

5. LKT VEIKLŲ EFEKTYVUMO ANALIZĖ

Kaip buvo paminėta šios ataskaitos 3 skyriuje, privalomi NKT tikslai ir veiklos yra aiškiai reglamentuotos Reglamente (ES) Nr. 1305/2013. Jame taip pat nustatyta, kad ES šalys ne vėliau kaip per 12 mėnesių po KPP patvirtinimo turėjo pasirengti kaimo tinklų veiklos programą, nustatančią kaimo tinklo veiklos pagrindus, struktūrą, veiklas, komunikacijos planą bei programos įgyvendinimo nuostatas. NKT įsteigimo ir valdymo gairėse buvo nurodyta, kad veiksmų programa turi būti parengta taip, kad per visą programavimo laikotarpį užtikrintų NKT veiklų tęstinumą, tačiau tuo pačiu būtų sudarytos galimybės lanksčiai reaguoti į kintantį kontekstą ir KPP įgyvendinimo poreikius²⁷. Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 metų veiksmų programa buvo patvirtinta 2016 m. lapkričio 23 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-696. Joje nustatyta, kad veiksmų programos įgyvendinimas detalizuojamas periodiniuose (vienerių ar kelerių metų trukmės) veiksmų planuose. Šios ataskaitos rengimo metu buvo parengti ir įgyvendinti 3 metiniai veiksmų planai, o naujausias planas buvo derinimo etape:

- LKT 2016 m. veiksmų planas buvo patvirtintas 2016 m. lapkričio 21 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-687;
- LKT 2017 m. veiksmų planas buvo patvirtintas 2017 m. spalio 30 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-685;
- LKT 2018 m. veiksmų planas buvo patvirtintas 2018 m. kovo 14 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-149;
- 2019 m. LKT veiklos planas kol kas nėra patvirtintas.

Atlikta metinių LKT veiklos planų turinio analizė rodo, kad **kasmet yra suplanuojamos visos devynios veiksmų programos 1 priede nustatytos veiklos, o jų įgyvendinimui kasmet taikomos iš esmės tos pačios priemonės, išskyrus pirmąją veiklą, skirtą komunikacijai apie kaimo plėtrą**. Šios veiklos srities priemonėms įgyvendinti yra skiriamas didžiausias finansavimas. Metinių planų įgyvendinimo ataskaitos rodo, kad vien renginiams nuo 2016 m. skiriamas finansavimas kasmet siekia kiek daugiau nei 100 tūkst. Eur (2016 – 102 843,77 Eur; 2017 – 100 640,59 Eur; 2018 – 102 631,79 Eur)²⁸. 2016 m. įgyvendinant pirmąjį LKT metinį planą 99,83 proc. lėšų buvo panaudota renginių organizavimui. Vėlesniais metais, pradėjus vykdyti kitas veiklas,

²⁷ Guidance Fiche for Establishment and Operation of National Rural Networks, 2014. P. 5.

²⁸ Į šią sumą finansinėse ataskaitose įtraukiamos ir išlaidos, skirtos darbo grupių posėdžiams organizuoti.

renginiams skirta dalis bendrame metinio plano biudžete mažėjo, tačiau tebesudarė didžiąją dalį finansavimo (2017 m. – 80 proc., o 2018 m. – 60 proc.). Taip pat nemaža dalis finansavimo yra skiriama viešinimo atributikai (2018 m. ši suma siekė beveik 22 tūkst. Eur, o 2017 m. beveik 10 tūkst. Eur). Nors veiksmų programoje įvardintos net 8 galimos komunikacijos veiklos priemonės, tačiau pagal metinius planus yra įgyvendinamos 3: renginių (teminiai susitikimai, apskritojo stalo diskusijos, konferencijos, viešinimo akcijos, informaciniai renginiai ir kt.) organizavimas, interneto svetainės www.kaimotinklas.lt sukūrimas ir priežiūra bei viešinimo atributikos, skirtos KPP ir LKT įvaizdžiui formuoti, gamyba ir platinimas renginiuose. Nėra vykdomos šios veiksmų programoje įvardintos priemonės: informacinė kampanija, informacinių leidinių, spaudinių ir dalomosios medžiagos rengimas ir platinimas, informacijos sklaida garso ir vaizdo priemonėse, socialinės reklamos, e. priemonės (socialiniuose tinkluose, reklaminiai skydėliai, nuotraukos ir kt.).

Kitų ES šalių NKT patirtis²⁹ rodo, kad veiksmingiausia priemone NKT komunikacijos veiklai, ir ypač KPP rezultatų sklaidai, vykdyti yra laikomos Tinklų interneto svetainės. Šią priemonę kaip veiksmingą įvardija 15 respondentų iš 24 atsakiusių į EKPT apklausos klausimą „Kokie metodai labiausiai pasiteisino teikiant informaciją apie KPP rezultatus?“. Atsakydami į tą patį klausimą 7 respondentai taip pat veiksmingomis priemonėmis įvardijo ataskaitas ir publikacijas, 7 – naujienlaiškius, 7 – renginius, 5 – socialinius tinklus. Kitas priemonės, tokias kaip: video, žurnalai ir laikraščiai, parodos ir mugės, sėkmingomis laiko nedidelė dalis NKTS, atitinkamai 4, 3 ir 2. Kitų šalių NKTS darbuotojai kaip didžiausius iššūkius įgyvendinant komunikacijos veiklas įvardija NKT ženklo ir komunikacijos turinio kūrimą, grįžtamojo ryšio iš tikslinės auditorijos stoka.

Antroji LKT veikla, susijusi su **projektų pavyzdžių pagal visus KPP prioritetus rinkimu**. 2016 ir 2017 metais šios veiklos įgyvendinimas buvo atidėtas dėl nepakankamai daug įgyvendintų KPP projektų bei laiko stokos parengti projektų pavyzdžių metodiką. Nors tokia metodika vis dar nėra patvirtinta, tačiau vėlesniais veiksmų programos įgyvendinimo metais veikla buvo vykdoma. 2018 m. buvo išleisti du leidiniai, skirti gerosios praktikos pavyzdžių sklaidai (tam skirta beveik 28 tūkst. Eur). Vertinant ES šalių narių kontekste Lietuva šioje srityje atsilieka. Iš viso per 2017 m. ES šalių mastu buvo atrinkti ir viešinti 3 511 gerosios praktikos pavyzdžiai. Tarp šalių lyderių buvo Suomija (812), Čekija (448), Estija (251). Slovakija ir Latvija atitinkamai atrinko ir viešino 109 ir 91 gerosios praktikos pavyzdį, Slovėnija – 20³⁰, kai tuo tarpu Lietuva dar nebuvo atrinkusi gerosios praktikos pavyzdžių.

Trečioji LKT veiklos sritis – **VVG mokymas ir bendradarbiavimo tinkle organizavimas bei techninė pagalba teritoriniam ir tarptautiniam VVG bendradarbiavimui**. Pagal šią veiklos sritį išskiriamos priemonės VVG mokymams (VVG mokymų poreikio nustatymas, mokymų programos rengimas ir organizavimas, mokymų kokybės vertinimas), priemonės VVG bendradarbiavimui tinkle (*Leader* skiltis Tinklo svetainėje, *Leader* koordinavimo ir kitos darbo grupės, konferencijos) ir priemonės teritoriniam ir tarptautiniam VVG bendradarbiavimui (*Leader* skiltis Tinklo svetainėje, studijos, tyrimai, analizės, apklausos, mokymai skirti VVG, viešinimo priemonės). Dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų VVG mokymai buvo organizuojami tik 2018 m.

Ketvirtoji veikla – **informacijos, žinių tyrimų rezultatų ir gerosios patirties apie kaimo plėtros procesus keitimosi ir sklaidos organizavimas** – vyksta organizuojant darbo grupių posėdžius. Ši veikla buvo vykdoma kasmet. Šešių nuolatinių darbo grupių veikla ir sudėtis jau buvo aptarta šios ataskaitos 4 skyriuje. Be nuolatinių darbo grupių dar veikė keturios laikinosios darbo grupės. Pirmą laikinąją darbo grupę, skirtą vietos plėtros strategijų kokybės analizei, veikė 2016 12 06 – 2017 01 20 ir pateikė tris rekomendacijas, kaip pagerinti VPS kokybę bei paskatinti tinklaveiką, dalijimąsi gerosios patirties pavyzdžiais. Antroji laikinąji darbo grupė, veikusi 2017 03 15 – 2017 04 27, buvo skirta socialinio verslo gairių rengimui. Darbo grupės posėdžių metu buvo apibrėžta

²⁹ European Network for Rural Development, „ENRD Networking Mapping“. Working document, 2018 August.

³⁰ Ten pat.

bendruomeninio verslo sąvoka bei socialinio verslo vykdytojai, detalizuoti socialinio verslo kriterijai ir pateikti kiti pasiūlymai. Trečioji laikinoji darbo grupė, veikusi 2017 03 21 – 2017 06 01 nagrinėjo kaimo kultūros puoselėjimo sunkumus, identifiko esminius sunkumus ir problemas, sudarančius kliūtis kaimo kultūros raidai. Ketvirtoji laikinoji darbo grupė, sukurta 2017 08 23, skirta socialinio verslo socialinio poveikio matavimo skaičiuoklės ir metodikos projektams rekomendacijoms teikti. Visos analizuojamos užsienio šalys pabrėžė teminių darbo grupių svarbą gerinant KPP įgyvendinimą. Vertinant pagal darbo grupių nagrinėjamas temas, matyti, kad analizuojamose šalyse sprendė panašias problemas, kaip ir Lietuva. Šiose šalyse teminės NKT darbo grupės nagrinėjo socialinės įtraukties ir ekonominio vystymosi klausimus. Tuo tarpu EKPT 2018 m. parengta ataskaita³¹ rodo, kad ES šalyse, kurios narėmis tapo anksčiau nei 2004 m., dominuoja žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkyje temos bei maisto grandinės organizavimo ir rizikos valdymo temos.

Dar viena LKT vykdoma veikla – **keitimasis programos stebėsenos ir vertinimo rezultatais ir jų sklaida**. Stebėsenos ir vertinimo rezultatų sklaida vyksta per LKT svetainę ir joje sukurtą Stebėsenos komiteto skiltį bei renginius, pristatančius KPP stebėsenos ir vertinimo veiklą. Kitose šalyse NKT vykdo veiklas, kurios prie stebėsenos ir vertinimo veiklų prisideda ne tik rezultatų viešinimu, bet ir gebėjimų stiprinimu ar pagalba renkant stebėsenos duomenis. Latvijos NKT yra sukūrus duomenų bazę, kurios duomenys naudojami ne tik Tinklo savianalizei, bet ir KPP įgyvendinimo stebėsenai. Bendradarbiaujant kartu su pagrindine vertinimo institucija – Žemės ūkio resursų ir ekonomikos institutu (*Institute of Agricultural Resources and Economics*) Latvijos NKT padeda surinkti tiek kiekybinius, tiek kokybinius duomenis. Panaudojant NKT surinktus duomenis ir ekonominius rodiklius įmanoma įvertinti, kaip suinteresuoti asmenys, pasinaudoję NKT teikiama informacija ar dalyvaudami mokymuose pagerino savo ūkių ekonominį našumą. Italija pasitelkdama NKT (specialią darbo grupę) kuria ir palaiko dialogą, kurio metu identifikuojami ir vėliau organizuojami seminarai ar praktiniai užsiėmimai, skirti gebėjimų, reikalingų stebėsenai ir vertinimui, gerinimui. Suomijos NKT kartu su VVG organizuoja mokymus, skirtus tarpusavio (angl. *peer to peer*) vertinimams pasirengti. Šių mokymų tikslas pasidalinti tarpusavyje gerosiomis praktikomis ir padėti VVG tinkamai pasirengti vertinimo procesui, įvertinti galimas skirtingas vertinimo prieigas.³²

Parama inovacijoms ir EIP veiklos grupių organizavimui, informacijos apie EIP sklaida vyksta viešinant EIP veiklą LKT svetainėje. Šioje svetainėje yra sukurta atskira skiltis, kurioje išsamiai pristatomi EIP įgyvendinami projektai.

Konsultantų bendradarbiavimo tinkle organizavimo veiklai įgyvendinti veiksmų programoje buvo suplanuotos dvi priemonės: darbo grupė ir viešinimo priemonės. Ši veikla nėra intensyvi, metiniuose planuose planuojama po vieną viešinimo renginį, skirtą konsultantų bendradarbiavimui.

Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 metų veiksmų programoje taip pat buvo įtrauktas papildomas nacionalinis tikslas – **prisidėti prie ES BJRS politinės srities „Bioekonomika“ įgyvendinimo**. Veiksmų programoje buvo numatyta, kad LKT indėlis į šią ES BJRS politinę sritį gali būti pasiektas per dalyvavimą Šiaurės-Baltijos šalių NKT/ valdymo institucijų bendroje veikloje (susitikimuose, projektinėse veiklose ir pan.), tačiau kol kas ši veikla įgyvendinama vangiai. LKT svetainėje yra sukurta speciali skiltis ES BJRS įgyvendinimui, taip pat naujienų skiltyje informuojama apie aktualius vykstančius renginius. 2018 m. gegužės m. įvyko seminaras-konferencija „ES Baltijos jūros regiono strategija ir jos galimybės vietos veiklos grupėms“, kurio metu buvo siekiama geriau supažindinti su ES BJRS, darniu vystymusi, bioekonomika ir BJRS vadovaujančiųjų institucijų tinklu. Nors kitų Baltijos jūros regiono šalių (Švedijos, Suomijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Vokietijos, Danijos) NKT taip pat aktyviai dalyvauja Šiaurės-Baltijos šalių kaimo tinklų susitikimuose, tačiau nei viena jų nėra išskyrusi bendradarbiavimo BJRS formate kaip atskiro NKT tikslo.

³¹ European Evaluation Helpdesk for Rural Development. Common Network Statistics: Y4 SUMMARY REPORT, November 2018.

³² European Evaluation Helpdesk for Rural Development, „Rural Evaluation News“, No 12, 2019 April.

Be visų anksčiau išvardintų veiklų, **LKT dalyvauja EKPT ir kitų ES šalių NKT veikloje**. Šiai veiklai įgyvendinti pasitelkiamos 4 priemonės: dalyvavimas EKPT posėdžiuose, darbo grupėse, renginiuose ir kitose iniciatyvose; gerosios praktikos pavyzdžių pateikimas tarptautiniam konkursui, informacijos pagal EKPT sekretoriato pateiktus klausimynus teikimas, informacijos apie EKPT veiklą sklaida per www.kaimotinklas.lt, leidiniuose. Veiklos šioje srityje įgyvendinamos gana aktyviai. Iki 2018 m. pabaigos LKT sekretoriatas dalyvavo 7 Europos kaimo plėtros tinklo organizuojamuose renginiuose. LKT sekretoriatas kartu su NMA taip pat atrinko ir pateikė 6 gerosios praktikos pavyzdžius EKPT, iš kurių 4 buvo paviešinti EKPT tinklapyje. LKT svetainės naujienų skiltyje nuolat pateikiamos informacinės žinutės apie EKPT ir kitų valstybių nacionalinių tinklų organizuojamas veiklas ar renginius.

7 lentelėje yra pateikta išvardintų **LKT veiklų ir taikomų priemonių nauda**, remiantis Tinklo narių įvertinimu. Įvertinimui buvo naudoti LKT narių apklausos, atliktos 2019 m. kovą rengiant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimo 2014–2018 m. ataskaitą, duomenys. Priemonių nauda, siekiant 4 privalomų NKT tikslų, buvo įvertinta nuo 1 iki 3 balų. 1 balas skirtas priemonei, jei ją kaip naudingą ar labai naudingą nurodė mažiau kaip 25 proc. respondentų, 2 balai – jei taip manė 25-50 proc. respondentų, ir 3 balai – jei daugiau nei 50 proc. respondentų.

7 lentelė. LKT priemonių efektyvumo vertinimas.

Veiklos sritis	Priemonės	Metinis finansavimas, EUR (pateikiami 2018 m. faktinių išlaidų duomenys)	Indėlis į privalomą NKT tikslą: informuoti plačiąją visuomenę ir galimus paramos gavėjus apie kaimo plėtros politiką ir finansavimo galimybes (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kurios priemonės yra tinkamiausios siekiant informuoti paramos gavėjus apie KPP ir paramos gavimo galimybes?“ (efektyvios ir labai efektyvios))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: pagerinti kaimo plėtros programų įgyvendinimo kokybę (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos veiklos prisidėjo prie KPP įgyvendinimo kokybės?“ (prisidėjo ir reikšmingai prisidėjo))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: skatinti aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą įgyvendinant kaimo plėtrą (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos priemonės paskatino kaimo plėtros dalyvius tarpusavyje keistis informacija ir gerosios praktikos pavyzdžiais?“ (paskatino ir reikšmingai paskatino))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: skatinti inovacijas žemės ūkyje, maisto gamyboje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos veiklos paskatino paramos gavėjus įgyvendinti novatoriškus projektus?“ (paskatino ir reikšmingai paskatino))	Bendras naudos vidurkis
1	2	3	4	5	6	7	8=Average(4:7)
Komunikacija apie kaimo plėtrą	Renginiai (teminiai susitikimai, apskritojo stalo diskusijos, konferencijos, viešinimo akcijos, informaciniai renginiai ir kt.)	102 631,79	3 balai (82,81 proc.)	2 balai (45,31 proc.)	3 balai (51,56 proc.)	3 balai (56,25 proc.)	2.75
	Administruojama internetinė svetainė	1 064,8	3 balai (68,75 proc.)	-	2 balai (42,19 proc.)	-	2.5
	Viešinimo atributika (lipdukai, rašikliai, kepuraitės ir kt.)	21 961,51	1 balas (23,44 proc.)	-	1 balas (21,88 proc.)	-	1.0
Gerosios praktikos pavyzdžių viešinimas	Leidiny, skirtas gerųjų pavyzdžių viešinimui	27 862,37	3 balai (62,75 proc.)	3 balai (53,13 proc.)	2 balai (42,19 proc.)	-	2.7
	Kalendorius, skirtas gerųjų pavyzdžių viešinimui	n.d.	-	3 balai (53,13 proc.)	2 balai (42,19 proc.)	-	2.5

Užduotis Nr. 10 „Rekomendacijos dėl Lietuvos kaimo tinklo (LKT) ir jo sekretoriato veiklos tobulinimo“

Veiklos sritis	Priemonės	Metinis finansavimas, EUR (pateikiami 2018 m. faktinių išlaidų duomenys)	Indėlis į privalomą NKT tikslą: informuoti plačiąją visuomenę ir galimus paramos gavėjus apie kaimo plėtros politiką ir finansavimo galimybes (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kurios priemonės yra tinkamiausios siekiant informuoti paramos gavėjus apie KPP ir paramos gavimo galimybes?“ (efektyvios ir labai efektyvios))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: pagerinti kaimo plėtros programų įgyvendinimo kokybę (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos veiklos prisidėjo prie KPP įgyvendinimo kokybės?“ (prisidėjo ir reikšmingai prisidėjo))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: skatinti aktyvesnių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą įgyvendinant kaimo plėtrą (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos priemonės paskatino kaimo plėtros dalyvius tarpusavyje keistis informacija ir gerosios praktikos pavyzdžiais?“ (paskatino ir reikšmingai paskatino))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: skatinti inovacijas žemės ūkyje, maisto gamyboje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos veiklos paskatino paramos gavėjus įgyvendinti novatoriškus projektus?“ (paskatino ir reikšmingai paskatino))	Bendras naudos vidurkis
1	2	3	4	5	6	7	8=Average(4:7)
	Vaizdo siužetai, skirti gerųjų pavyzdžių viešinimui	7 744,97	2 balai (48,44 proc.)	3 balai (53,13 proc.)	2 balai (35,94 proc.)	-	2.3
	Geriausiųjų projektų pavyzdžių, įgyvendintų pagal KPP priemones, atrankos konkursas	n.d.	3 balai (62,5 proc.)	3 balai (53,13 proc.)	2 balai (56,25 proc.)	-	2.7
VVG mokymas ir bendradarbiavimo tinkle organizavimas bei techninė pagalba teritoriniam ir tarptautiniam VVG bendradarbiavimui	VVG mokymai	8 085,0	-	3 balai (50 proc.)	-	2 balai (48,88 proc.)	2.5
Informacijos apie KPP mainai	Darbo grupių posėdžių organizavimas	n.d.	-	2 balai (37,5 proc.)	-	2 balai (31,25 proc.)	2.0

Užduotis Nr. 10 „Rekomendacijos dėl Lietuvos kaimo tinklo (LKT) ir jo sekretoriato veiklos tobulinimo“

Veiklos sritis	Priemonės	Metinis finansavimas, EUR (pateikiami 2018 m. faktinių išlaidų duomenys)	Indėlis į privalomą NKT tikslą: informuoti plačiąją visuomenę ir galimus paramos gavėjus apie kaimo plėtros politiką ir finansavimo galimybes (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kurios priemonės yra tinkamiausios siekiant informuoti paramos gavėjus apie KPP ir paramos gavimo galimybes?“ (efektyvios ir labai efektyvios))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: pagerinti kaimo plėtros programų įgyvendinimo kokybę (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos veiklos prisidėjo prie KPP įgyvendinimo kokybės?“ (prisidėjo ir reikšmingai prisidėjo))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: skatinti aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą įgyvendinant kaimo plėtrą (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos priemonės paskatino kaimo plėtros dalyvius tarpusavyje keistis informacija ir gerosios praktikos pavyzdžiais?“ (paskatino ir reikšmingai paskatino))	Indėlis į privalomą NKT tikslą: skatinti inovacijas žemės ūkyje, maisto gamyboje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse (vertinama pagal LKT narių atsakymus į apklausos klausimą „Kokiu mastu Tinklo vykdomos veiklos paskatino paramos gavėjus įgyvendinti novatoriškus projektus?“ (paskatino ir reikšmingai paskatino))	Bendras naudos vidurkis
1	2	3	4	5	6	7	8=Average(4:7)
Keitimasis programos stebėsenos ir vertinimo rezultatais ir jų sklaida	Informacijos apie KPP Stebėsenos komiteto veiklą, Programos stebėsenos ir vertinimo rezultatus sklaida LKT interneto svetainėje	n.d.	-	2 balai (35,94 proc.)	-	2 balai (32,81 proc.)	2.0
Parama inovacijoms	Informavimas apie EIP veiklos grupių veiklą viešinimas LKT interneto svetainėje	n.d.	-	-	-	2 balai (40,63 proc.)	2.0
	EIP darbo grupės posėdžiai	n.d.	-	-	-	2 balai (29,69 proc.)	2.0
Dalyvavimas EKPT ir kitų šalių nacionalinių tinklų veiklose	Dalyvavimas EKPT posėdžiuose, darbo grupėse, renginiuose ir kitose iniciatyvose	n.d.	-	2 balai (42,19 proc.)	-	2 balai (42,19 proc.)	2.0

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis ŽŪM pateiktais finansiniais duomenimis ir LKT narių apklausos rezultatais

PAAIŠKINIMAS: 3 balai skiriami, jei efektyvia arba labai efektyvia priemone laiko nuo 50 iki 75 ir daugiau proc. respondentų; 2 balai – 25–50 proc. respondentų; 1 balas – 0–25 proc. respondentų.

Remiantis 7 lentelėje pateiktu LKT veiklų įgyvendinimui taikomų priemonių naudos įvertinimu, matyti, kad **LKT nariai efektyviausia tinklaveikos priemone laiko renginius**. Naudos vidurkis, vertinant pagal šios priemonės indėlį siekiant visų keturių pagrindinių NKT tikslų, yra 2,75 balo iš 3 galimų. Toks vertinimas pagrindžia didžiausią išteklių skyrimą šiai priemonei. Renginius kaip naudingiausią NKT veiklą išskiria ir kitų ES šalių NKTS. Tokį įvertinimą 2018 m. EKPT vykdytoje apklausoje³³ pateikė daugiau nei trečdalis visų NKTS darbuotojų. Vertindami labiausiai pasiteisinusius renginių formatus kitų šalių NKTS išskyrė įvairaus lygio susitikimus, kūrybines dirbtuves, seminarus ir gerosios patirties mainus. Renginių kaip pačios naudingiausios tinklaveikos priemonės svarbą ypač pabrėžia Latvijos NKT, kurio sekretoriatas nuolat vertina tinklaveikos renginių kokybę ir naudą (plačiau žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Latvijos NKT vykdomų renginių stebėjimo ir vertinimo įrankis.

Latvijos NKT sukūrė duomenų bazę, leidžiančią planuoti, stebėti ir vertinti Tinklo organizuojamus renginius. Duomenų bazėje yra kaupiami ne tik kiekybiniai duomenys apie įvykusių renginių skaičių, tačiau kartu renkama informacija, susijusi su renginio aprašymu, resursais, atsakingais asmenimis, dalyviais, suvedami dalyvių apklausų duomenys. Duomenų bazę galima rasti internete, o decentralizuotu būdu ją gali užpildyti visi regioniniai NKTS darbuotojai. Šio įrankio nauda ypač padidėjo, kai duomenų bazėje pateikti duomenys buvo susieti su Žemės ūkio resursų ir ekonomikos instituto renkama ūkių ekonominio našumo duomenimis. Tai leido NKT surinktus duomenis panaudoti rengiant KPP stebėsenos ir vertinimo ataskaitas ir išanalizuoti, kaip suinteresuoti asmenys, pasinaudoję NKT teikiama informacija ar dalyvavę mokymuose, pagerino savo ūkių ekonominį našumą.

Šaltinis: EKPT informacija, https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/gpw-6_poster_lv.pdf

Taip pat efektyviomis priemonėmis, kurių naudos vidurkis, pateiktas 7 lentelėje yra daugiau nei 2,5 balo, LKT nariai laiko: internetinę LKT svetainę, geriausiųjų projektų pavyzdžių, įgyvendintų pagal KPP priemones, atrankos konkursą, leidinius (įskaitant kalendorius), skirtus gerųjų pavyzdžių viešinimui, VVG mokymus. Kita vertus, šis įvertinimas parodė, kad kai kurios priemonės vertinamos kaip mažai naudingos, siekiant LKT tikslų. Mažiausią naudos įvertinimą (1 balą) gavo viešinimo atributika, kuriai kasmet skiriama apie 10 proc. metinio plano lėšų.

6. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. NKT yra EŽŪFKP įgyvendinimo instrumentas, kuris buvo pradėtas naudoti nuo 2007 m., ir kiekviename programiniame laikotarpyje NKT svarba žemės ūkio politikos formavimo ir įgyvendinimo procese vis auga. Vienas svarbiausių pokyčių, siūlomų naujame 2021–2027 m. programiniame laikotarpyje, yra tinklaveikos kaip valdymo ir bendradarbiavimo metodo išplėtimas į pirmąjį BŽŪP ramstį, o tai reiškia, kad plečiasi intervencijų ratas, gerokai didėja programų biudžetas ir potencialių tinklaveikos dalyvių ratas. Žinios, supratimas ir gebėjimai suderinti skirtingas intervencijas, siekiant bendrų BŽŪP tikslų, bus svarbi naujų tinklų funkcija, todėl **ruošiantis naujam programavimo laikotarpiui yra ypač svarbu sustiprinti tinklo administracinius gebėjimus vykdyti esamas ir naujai numatomas funkcijas**.
2. Pagrindiniai šioje analizėje nustatyti **dabartinio LKT trūkumai yra susiję su nepakankamai intensyvia tinklaveika**. Tai lemia kelios priežastys:

³³ European Network for Rural Development, „ENRD Networking Mapping“. Working document, 2018 August.

- 2.1. **Nepakankami LKT sekretoriato žmogiškieji ištekliai** vykdyti visas LKT veiksmų programoje sekretoriatui pavestas funkcijas ir užtikrinti sklandų LKT veiksmų planų įgyvendinimą. Šiuo metu Lietuvoje Tinklo sekretoriatai dirba 1 darbuotojas, kai kitų šioje ataskaitoje plačiau analizuotų panašių ES šalių (Latvijos, Estijos, Slovakijos, Slovėnijos ir Čekijos) centrinėje sekretoriato būstinėje vidutiniškai dirba 5 nuolatiniai darbuotojai ir visose, išskyrus Čekiją, veikia regioniniai padaliniai. Pastaruosiuose padaliniuose Tinklo veiklas vykdo nuo 7 iki 26 regioninių specialistų. LKT žmogiškųjų išteklių nepakankamumą patvirtina ir šioje ataskaitoje pateiktas Lietuvos ir kitų ES šalių palyginimas pagal vienam sekretoriato darbuotojui tenkančią administruoti NKT lėšų, skirtų tinklo veikloms, dalį – ji mažiausiai 1,5 karto didesnė nei kitose nagrinėtose šalyse.

Atlikta užsienio šalių analizė parodė, kad didesni NKTS žmogiškieji ištekliai yra tose ES šalyse, kurios pasirinko sekretoriato funkcijas pavesti savarankiškam juridiniam asmeniui. Šis NKTS steigimo modelis vertinamas kaip artimesnis vartotojui, mažiau biurokratiškas, labiau nepriklausomas nuo politinės įtakos, pasižymintis aiškia deleguotų funkcijų priežiūra ir kontrole, kurią vykdo Vadovaujančioji institucija. Tačiau tai yra brangus NKT administravimo būdas. Latvijos pavyzdys rodo, kad jų tinklo administravimo metinės sąnaudos viršija 850 tūkst. Eur, Slovakijos – 615 tūkst. Eur. Todėl atsižvelgiant į tai, kad nauju programiniu laikotarpiu mažėja ES finansavimas techninei pagalbai, Lietuvoje nerekomenduojama iš esmės keisti esamo LKT organizacinio modelio ir siūloma sekretoriatą išlaikyti Vadovaujančioje institucijoje, tačiau būtina padidinti darbuotojų skaičių bent iki 3 ir užtikrinti, kad sekretoriatai būtų sustiprintos komunikacijos ir renginių organizavimo kompetencijos.

- 2.2. **Menkas Tinklo narių, ypač bendruomenių, įsitraukimas į Tinklo veiklas.** Šiame programiniame laikotarpyje didžiąją dalį LKT narių (daugiau nei 60 proc.) sudaro bendruomenės. Tačiau atlikta LKT teminių darbo grupių personalinės sudėties analizė parodė, kad nė vienas bendruomenės atstovas nėra įsitraukęs į darbo grupių veiklą. 2019 m. atlikta LKT narių apklausa taip pat parodė, kad jie menkai suvokia dalyvavimo kaimo tinkle vertę ir naudą. Siekiant didinti narių aktyvumą ir motyvaciją dalyvauti tinklaveikoje rekomenduojama organizuoti daugiau įtraukiančių renginių, tarpusavio mokymąsi (angl. *peer to peer learning*), gerosios patirties konkursus su apdovanojimais.

Tikėtina, kad dėl tinklaveikos išplėtimo į pirmąjį BŽŪP ramstį 2021-2027 m. laikotarpiu didės suinteresuotųjų šalių skaičius ir augs Tinklo narių skaičius. Narystė BŽŪP tinkle taps aktualesnė tokioms organizacijoms kaip Lietuvos pieno gamintojų asociacija bei Lietuvos grūdų augintojų asociacija, kurios šiuo metu nėra atstovaujamos LKT. Be to, naujojo laikotarpio BŽŪP intervencijos labiau koncentruojamos į aplinkosauginius aspektus, todėl reikėtų paskatinti į tinklaveiką aktyviau įsitraukti aplinkosaugines organizacijas, o klimato kaitos ir agrarinės aplinkosaugos klausimams nagrinėti būtų naudinga suformuoti atskirą BŽŪP tinklo teminę darbo grupę

- 2.3. **Silpnas tinklaveikos kaip veiksmingos politikos įgyvendinimo ir tobulinimo priemonės palaikymas sprendimų priėmėjų tarpe.** Tinklas, vienijantis pagrindinius žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyvius, yra veiksminga platforma ieškoti konsensuso dėl sudėtingų viešosios politikos sprendimų. Svarbus yra ne tik tinklo narių įtraukimas į sprendimų priėmimo procesą (per konsultacijas, dalyvavimą darbo grupėse ar Stebėsenos komitetą), tačiau ir jų gebėjimų dalyvauti šiame procese stiprinimas.

3. Atlikta LKT metinių planų įgyvendinimo analizė rodo, kad planavimo etape į juos yra įtraukiamos visos LKT veiksmų programoje numatytos veiklos, tačiau eigoje yra įgyvendinamos ne visos. Intensyviausiai vykdoma komunikacijos veikla, gerųjų pavyzdžių sklaida ir VVG mokymai. Tiek Lietuvoje, tiek kitose ES šalyse populiariausia ir efektyviausia tinklaveikos priemonė yra renginiai. Kaip labiausiai pasiteisinusius renginių formatus kitų šalių NKTS išskiria įvairaus lygio susitikimus, kūrybines dirbtuves, seminarus ir gerosios patirties mainus. Taip pat efektyvia tinklaveikos priemone yra laikomos NKT internetinės svetainės. Nauju programiniu laikotarpiu siūloma toliau tęsti komunikaciją per LKT svetainę www.kaimotinklas.lt, tačiau siekiant skatinti didesnę tikslinės auditorijos įsitraukimą naudinga būtų pradėti vykdyti komunikaciją ir per socialinius tinklus. Šis komunikacijos būdas kitose ES šalyse taikomas gana sėkmingai. Patrauklaus internetinio turinio kūrimas reikalauja tiek gerų komunikacinių gebėjimų, tiek laiko, todėl planuojant šias priemones reikia įvertinti ir tam skiriamus būtinus išteklius.
4. Planuojant naujo laikotarpio BŽŪP tinklo veiksmų programą rekomenduojama apsiriboti privalomais 2018 m. Reglamento projekte nustatytais tikslais ir veiklomis. Papildomo nacionalinio tikslo dėl dalyvavimo BJRS „Bioekonomikos“ politinės srities įgyvendinime įtraukimo į 2014–2020 m. LKT tikslus naudos kol kas nematyti, bendradarbiavimas vyksta per ankstesniu laikotarpiu sukurtą Šiaurės-Baltijos šalių NKT formatą. Bendradarbiavimą pastarajame formate bus tikslinga tęsti ir nauju programiniu laikotarpiu, nes 2021-2027 m. reglamento projekte numatyta nauja NKT veikla – ryšių su kitomis ES finansuojamomis strategijomis ar Tinklais kūrimas. Rengiant kito laikotarpio BŽŪP tinklo veiksmų programą tikslinga apsvarstyti būdus sustiprinti BŽŪP tinklo sąsajas su ERPF ir LIFE lėšomis finansuojamų veiksmų programų projektais, skirtais biologinei įvairovei atkurti ar išsaugoti. Taip pat aktualu įvertinti, kaip BŽŪP tinklaveika gali prisidėti prie Lietuvos aktyvesnio dalyvavimo ES programoje „Europos horizontas“, pagal kurią 10 mlrd. Eur bus skirta remti mokslinius tyrimus ir inovacijas įvairiose srityse, įskaitant maisto pramonę, žemės ūkį, kaimo plėtrą ir bioekonomiką.
5. 9 lentelėje, atsižvelgiant į šioje ataskaitoje pateiktą LKT veiklų ir taikomų priemonių efektyvumo analizę bei kitų ES šalių gerosios praktikos pavyzdžius, pateikiami preliminarūs pasiūlymai dėl naujojo BŽŪP tinklo veiklų įgyvendinimo priemonių:

9 lentelė. Pasiūlymai dėl nacionalinio BŽŪP tinklo veiklų ir jų priemonių.

Nr.	Reglamento projekte nustatytos BŽŪP tinklo veiklos 2021–2027 m.	Galimos veiklų priemonės
1.	Valstybių narių administracijų ir kitų subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant BŽŪP strateginius planus, administracinių gebėjimų stiprinimas, įskaitant stebėsenos ir vertinimo proceso pajėgumų stiprinimą	<ul style="list-style-type: none"> ➤ BŽŪP tinklo narystės modelio peržiūra, narių sąrašo aktualizavimas; ➤ Administracinių gebėjimų įgyvendinti BŽŪP strateginį planą įvertinimas ir stiprinimo priemonių plano parengimas, priemonių plano įgyvendinimas; ➤ Informacijos apie BŽŪP strateginio plano stebėsenos komiteto veiklą, stebėsenos ir vertinimo rezultatų sklaida BŽŪP tinklo interneto svetainėje; ➤ Renginių, pristatančių BŽŪP strateginio plano stebėsenos ir vertinimo veiklą, organizavimas; ➤ Pagalba renkant stebėsenos duomenis, ypač konsultavimo ir mokymų atveju (ar ir kaip gauta informacija buvo panaudota). ➤ Vertinimo gebėjimų stiprinimas organizuojant seminarus ar mokymus. ➤ Konsultacijų BŽŪP tinklo nariams organizavimas.

Nr.	Reglamento projekte nustatytos BŽŪP tinklo veiklos 2021–2027 m.	Galimos veiklų priemonės
2.	Skatinti inovacijas ir padėti įtraukti visas suinteresuotąsias šalis į keitimosi žiniomis ir žinių kūrimo procesą	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nuolatinės darbo grupės, skirtos inovacijų proceso žemės ūkio ir kaimo plėtros srityse klausimų nagrinėjimui, suformavimas; ➤ <i>Hackatonų</i> (kūrybinių dirbtuvių, skirtų generuoti inovatyvias idėjas ir išgryninti bendradarbiavimo galimybes tarp skirtingų dalyvių (žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyviai, mokslininkai, inžinerinės kampanijos)) organizavimas; ➤ Specializuotų renginių organizavimas, sėkmės istorijų viešinimas; ➤ Konsultavimas projektų idėjų vystymo klausimais.
3.	Rinkti ir skleisti gerosios patirties pavyzdžius	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Metodikos/rekomendacijų gerajai patirčiai nustatyti parengimas (adaptavimas); ➤ Sėkmės istorijų skilties ir duomenų bazės BŽŪP tinklo svetainėje sukūrimas (palaikymas), sąsajų su socialinės žiniasklaidos kanalais užtikrinimas; ➤ Renginių, skirtų gerosios patirties viešinimui, organizavimas (pvz., geriausių projektų rinkimas ir nominavimas), dalyvavimo tarptautiniuose renginiuose, kuriuose dalinamasi gerąja projektų patirtimi, rėmimas.
4.	Informacijos, įskaitant statistinių duomenų ir administracinės informacijos, rinkimas ir žemės ūkio srities ir kaimo vietovių pokyčių analizė	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Įvykusių renginių ataskaitų rinkimas ir duomenų susistemėjimas; ➤ Mokymų ar renginių dalyvių apklausos; ➤ BŽŪP tinklo narių apklausos.
5.	Remti VVG arba panašių vietos bendradarbiavimo struktūrų bendradarbiavimo projektus, įskaitant tarpvalstybinį bendradarbiavimą	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mokymų, skirtų VVG organizavimas; ➤ VVG tarpusavio mokymosi (angl. <i>peer to peer learning</i>) skatinimas; ➤ VVG renginių viešinimas; ➤ Informacijos apie VVG vykdomą veiklą skelbimas BŽŪP tinklo svetainėje.
6.	Informacijos apie veiksmus, kurie remiami pagal BŽŪP strateginius planus, rinkimas, analizė ir sklaida	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Renginių organizavimas; ➤ Nuolatinis aktualios informacijos pateikimas BŽŪP tinklo svetainėje; ➤ Tyrimai, analizės, apklausos.
7.	Dalyvavimas Europos BŽŪP tinklo veikloje ir prisidėjimas prie jos	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Atstovavimas Europos BŽŪP tinkle ir EIP-AGRI veikloje (dalyvavimas posėdžiuose, darbo grupės, renginiuose, kt. iniciatyvose); ➤ Gerosios praktikos pavyzdžių teikimas Europos BŽŪP tinklui; ➤ Informacijos pagal Europos BŽŪP tinklo sekretoriato pateiktus klausimynus teikimas.
8.	Platformų, kurios padėtų suinteresuotoms šalims lengviau keistis patirtimi ir mokytis vieniems iš kitų, kūrimas ir mainai su trečiųjų valstybių Tinklais	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dalyvavimas kitų šalių BŽŪP tinklų organizuojamose veiklose/renginiuose; ➤ Tarptautinių renginių organizavimas; ➤ Informacijos apie Europos BŽŪP tinklą ir kitų šalių BŽŪP tinklų veiklą sklaida BŽŪP tinklo svetainėje.
9.	Informacijos rinkimas ir tinklaveikos skatinimas tarp kitų finansuojamų bendradarbiavimo struktūrų ir projektų (pavyzdžiui, VVG, EIP)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dalyvavimas kitų tinklų renginiuose, dalinimasis patirtimi; ➤ Tarpusavio mokymosi (angl. <i>peer to peer learning</i>) skatinimas.

Nr.	Reglamento projekte nustatytos BŽŪP tinklo veiklos 2021–2027 m.	Galimos veiklų priemonės
10.	Ryšių su kitomis Sąjungos finansuojamomis strategijomis ar Tinklais kūrimas	➤ Dalyvavimas renginiuose, kuriuose pristatomos kitos ES finansuojamos strategijos ir programos.
11.	Indėlis į tolesnį BŽŪP tobulinimą ir pagalba rengiant sekantį BŽŪP strateginį planą finansiniam laikotarpiui po 2027 m.	➤ BŽŪP tinklo darbo grupės, skirtos šiam klausimui nagrinėti, kūrimas.

6. Siekiant ateityje išvengti šiame laikotarpyje kilusių LKT organizacinių iššūkių, siūloma kiekvienų kalendorinių metų sandūroje, prieš Tinklo naujo metinio plano rengimą ir tvirtinimą, **vykdyti Tinklo veiklos savianalizę**. Tai naudingas įrankis, padedantis įvertinti, kaip sekasi siekti Tinklo tikslų ir suteikiantis vertingos informacijos apie numatytų veiklų įgyvendinimą bei leidžiantis identifikuoti pagrindines problemas, kurias išsprendus būtų galima pagerinti Tinklo efektyvumą. Tam, kad savianalizėje nustatytoms problemoms spręsti ir rizikoms suvaldyti numatytos priemonės būtų įgyvendinamos, į savianalizės atlikimo procesą svarbu įtraukti sprendimų priėmėjus, o rezultatus su rekomendacijų įgyvendinimo planu tvirtinti Tinklo veiklos koordinavimo grupėje.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Programiniai dokumentai, veiklos ataskaitos, kiti teisės aktai

1. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487).
2. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013.
3. 2016 m. Lietuvos kaimo tinklo įgyvendinimo ataskaita.
4. 2017 m. birželio 27 d. LKT veiklos koordinavimo grupės posėdžio protokolo 2 priedas.
5. 2017 m. Lietuvos kaimo tinklo įgyvendinimo ataskaita.
6. 2018 m. vasario 22 d. LKT veiklos koordinavimo grupės posėdžio protokolo 2 priedas.
7. Čekijos nacionalinio kaimo tinklo veiksmų planas: http://eagri.cz/public/web/file/611376/AP_2014_2020_aktualizace_2018_final.pdf
8. Laikinosios darbo grupės „Kaimo kultūros puoselėjimo sunkumai“ sudarymo forma: <https://www.kaimotinklas.lt/lt/naujienos/lkt-laikinoji-darbo-grupe-kaimo-kulturos-puoselejimo-sunkumai>
9. Laikinosios darbo grupės, skirtos socialinio verslo socialinio poveikio matavimo skaičiuoklės ir metodikos projektams rekomendacijoms teikti sudarymo forma: <https://www.kaimotinklas.lt/lt/naujienos/lkt-laikinoji-darbo-grupe-skirta-socialinio-poveikio-matavimo-skaiciuoklei-ir-metodikai>
10. Laikinosios darbo grupės, skirtos vietos plėtros strategijų kokybės analizei, veiklos ataskaita: <https://www.kaimotinklas.lt/lt/naujienos/lkt-laikinoji-darbo-grupe-skirta-vietos-pletros-strategiju-kokybes-analizei>
11. Laikinosios grupės, skirtos socialinio verslo gairių rengimui, veiklos ataskaita: <https://www.kaimotinklas.lt/lt/naujienos/lkt-laikinoji-darbo-grupe-skirta-socialinio-verslo-gairiu-rengimui>
12. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. liepos 5 d. įsakymas Nr. 3D-487 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių, skirtų miškų ūkio sektoriaus plėtrai, koordinavimo komiteto sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“.
13. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. sausio 22 d. įsakymas Nr. 3D-34 „Dėl žemės ūkio ministro 2010 m. sausio 22 d. įsakymo Nr. 3D-35 „Dėl darbo grupės sudarymo“ pakeitimo“.
14. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. lapkričio 21 d. įsakymas Nr. 3D-687 „Dėl Lietuvos kaimo tinklo 2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“.
15. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. 3D-696 „Dėl Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 metų veiksmų programos patvirtinimo“.
16. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. 3D-642 „Dėl žemės ūkio ministro 2009 m. spalio 26 d. įsakymo Nr. 3D-802 „Dėl narystės Lietuvos kaimo tinkle klausimų nagrinėjimo darbo grupės sudarymo“ pakeitimo.
17. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. spalio 30 d. įsakymas Nr. 3D-685 „Dėl Lietuvos kaimo tinklo 2017 metų veiksmų plano patvirtinimo“.
18. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. kovo 14 d. įsakymas Nr. 3D-149 „Dėl Lietuvos kaimo tinklo 2018 metų veiksmų plano patvirtinimo“.
19. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. liepos 19 d. įsakymas Nr. 3D-493 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių įgyvendinimo tobulinimo darbo grupės sudarymo“.
20. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. rugsėjo 18 d. įsakymas Nr. 3D-646 „Dėl žemės ūkio ministro 2013 m. gruodžio 2 d. įsakymo Nr. 3D-807 „Dėl LEADER metodo įgyvendinimo koordinavimo grupės sudarymo“ pakeitimo.
21. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. vasario 20 d. įsakymas Nr. 3D-97 „Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. gegužės 7 d. įsakymo Nr. 3D-261 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros

- 2014–2020 metų programos „LEADER“ priemonės įgyvendinimo darbo grupės sudarymo“ pakeitimo.
22. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. kovo 25 d. įsakymas Nr. 3D-175 „Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. rugsėjo 9 d. įsakymo Nr. 3D-578 „Dėl Europos inovacijų partnerystės žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje priežiūros komiteto sudarymo“ pakeitimo.
 23. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. liepos 19 d. įsakymas Nr. 3D-495 „Dėl žemės ūkio ministro 2016 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. 3D-26 „Dėl Lietuvos kaimo tinklo veiklos koordinavimo grupės sudarymo“ pakeitimo“.
 24. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. liepos 22 d. įsakymas Nr. 3D-495 „Dėl žemės ūkio ministro 2016 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. 3D-26 „Dėl Lietuvos kaimo tinklo veiklos koordinavimo grupės sudarymo“ pakeitimo“.
 25. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. sausio 16 d. įsakymas Nr. 3D-25 „Dėl žemės ūkio ministro 2014 m. gegužės 7 d. įsakymo Nr. 3D-261 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos „LEADER“ priemonės įgyvendinimo darbo grupės sudarymo“ pakeitimo.
 26. 2017 m. sausio 16 d. Latvijos Žemės ūkio ministerijos ir Latvijos kaimo konsultavimo ir mokymų centro sutartis Nr.2017/7 dėl Nacionalinio kaimo tinklo sekretoriato veiklos.
 27. Valsts Lauku tīkla Rīcības programma 2015. – 2020. Gadam.

Literatūros šaltiniai, vertinimo ataskaitos

1. Börzel Tanja A. (1997), „What's So Special About Policy Networks? - An Exploration of the Concept and Its Usefulness in Studying European Governance“.
2. David Lamb, “NRD networking mapping 2018”. Presentation at 11th NRN meeting, Prague, 31 May 2018.
3. ESTEP (2019), Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos įgyvendinimo 2014-2018 m. ataskaita.
4. European Network for Rural Development (2015), „Starting-up the NSUs. The state-of-play of National Rural Networks and Network Support Units”. 1st NRN Mapping Report – 2014-2020.
5. European Network for Rural Development (2016), “NRN support for LEADER/CLLD implementation”, Final Report.
6. European Network for Rural Development (2018), “ENRD networking mapping”. Working Document.
7. European Evaluation Helpdesk for Rural Development (2018). Common Network Statistics: Y4 SUMMARY REPORT, November 2018.
8. European Evaluation Helpdesk for Rural Development, „Rural Evaluation News“, No 12, 2019 April.
9. Europos regioninės politikos institutas (2014), „Nacionalinio kaimo tinklo veiklos problemos 2007-2013 m. ir veiklos tobulinimo kryptys po 2013 m.“
10. The European Network for Rural Development (2012), „EU Rural Review 14 Networks and Networking in Rural Development Policy“.